

**QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASI XALIQ BILIMLENDIRIW
MINISTRILIGI**

RESPUBLIKALIQ OQIW-METODIKILIQ ORAYI

**QARAQALPAQ TILI PÁNI OQIW BAĞDARLAMASI
(5-11-KLASS)**

NÓKIS-2025

Qaraqalpaq tili pánin oqıtıwdıń maqset hám wazıypaları

Ulwma orta bilim beriw hám orta arnawlı, kásip-óner biimlendiriw mákemelerinde qaraqalpaq tili pánin oqıtıwdıń tiykarǵı maqseti — óz pikirin awızeki hám jazba túrde durıs hám anıq bayan etetuǵın, kitap oqıw mádeniyatı qalıplesken, erkin hám dóretiwshilik penen pikirley alatuǵın, ózgeler pikirin anılay alatuǵın — qarım-qatnas hám sóylew mádeniyatı rawajlangan shaxstı tárbiyalawdan ibarat.

Ulwma orta bilim beriw hám orta arnawlı, kásip-óner bilimlendiriw mákemelerinde qaraqalpaq tili pánini oqıtıwdıń tiykarǵı wazıypası:

Oqıwshını pikirlewge, ózgeler pikirin anlawǵa, óz pikirin awızeki hám de jazba formada sawatlı bayan ete alıwǵa qaratılǵan sóylew kompetenciyasını rawajlandırıw;

oqıwshılarda grammatikaga baylanıslı ózlestiriletuǵın bilimlerdi (fonetika, leksikologiya, sózdiń quramı, sóz jasalıwı, morfologiya, sintaksis, jazıw hám imla, irkilis belgileri, sóylew stilleri, stilistikaga baylanıslı túsiniqlerdi) rawajlandırıw;

qaraqalpaq tiliniń keń imkaniyatlarınan ónimli paydalanǵan halda durıs hám anıq bayanlay alıwdı rawajlandırıwǵa qaratılǵan Lingvistikalıq kompetenciyalardı qalıplestiriwden ibarat.

Qaraqalpaq tili pání boyınsha ulwma orta bilim beriw hám orta arnawlı, kásip-óner bilimlendiriw mákemeleri barlıq bilim alıw tilleri boyınsha) pitkeriwshileriga qoyılǵan uqıplıq talapları

1. sóylew kompetenciya (tıńlap túsiniw, sóylew, oqıw, jazıw):

A1

Berilgen tapsırma, ápiwayı tekstlerdi tıńlap túsine aladı; tekstti túsiniw oqıy aladı;

awızeki sóylewde sóz hám gáplardıń aytılwına ámel etedi;

65 — 70 sózden ibarat diktanttı jaza aladı;

xabar, suwretlew tiykarında 5-6 gápten ibarat tekst jarata aladı, avzac hám qol jazbaǵa ámel etedi; imla hám irkilis belgileriniń jumsalıw qaǵıydalarına ámel qıladı;

dostı, ata-anası, ustazına qutlıqlaw yaki xat jaza aladı.

A1+

ápiwayı teksttiń tiykarǵı mazmunın túsinedi hám túsindire aladı; tekst mazmunın túsiniw kórkemlep oqıy aladı;

70 — 75 sózden ibarat diktanttı jaza aladı;

7-8 gápten ibarat xabar yaki suwret tiykarında tekst dúze aladı.

A2

tıńlangan tekst, kórilgen kórinistegi tiykarǵı xabar, waqıya-hádiyselerdi túsindire aladı;

sóz, gáp hám atama (termin)lardıń mánisin túsiniw durıs oqıy aladı;

sóz hám gáplerdi baylanıstıra alǵan halda pikirini anıq hám anıq jazba bayanlay aladı;

140 — 160 sózden ibarat diktant jaza aladı, 20 — 25 gápten ibarat dóretiwshilik penen tekst (bayan, shıǵarma) jaza aladı,

bayanǵa joba dúze aladı, epigraf tańlay aladı;

tekstte kórkem suwretlew qurallarınan orınlı paydalana aladı;

qol jazba, irkilis belgileri hám imla qaǵıydalarına ámel etedi;

is qağazların (arza, mağlıwmatnama, xat, ómir bayan, dağazalar) jaza aladı.

A2+

ğalabalıq xabar qurallarındaǵı aktual temalarǵa baylanıslı xabar hám mağlıwmatlardı túsine aladı;

túrli janrǵa baylanıslı tekstlerdegi sóz, gáp hám atama (termin)lardıń mánisin túsiniw, durıs hám anıq oqıy aladı;

tanıs temada prezentaciya isley aladı;

160 — 180 sózden ibarat diktant jaza aladı; oqıp esittirilgen tekst yaki tema tiykarında 26 — 30 gápten ibarat dóretiwshilik penen tekst (bayan, shıǵarma) jarata aladı;

is qağazların (arza, mağlıwmatnama, xat, ómir bayan, dağazalar) jaza aladı.

V1

Tınlap túsiniw: taraw boyınsha ilimiy-ğalabalıq sóylewdi túsinedi, tınlanǵan teksttegi tiykarǵı xabardı ajıratıp aladı, ǵalabalıq xabar qurallarındaǵı aktual xabarlar mazmunın, maqsetin sezine aladı, tınlap túsinedi. Sóylewdiń durıslıǵı, logikalıq izbeizligi, tazalıǵı hám tásirshenligin ańlaydı, atamalar, kásip-óner sózleriniń mánis – ózgesheligin ajıra aladı.

Sóylew: sóylewdi kórkemlep, anıq, mazmunlı hám tásirli bayanlay aladı, leksikalıqalıq, grammatikalıq hám stilistikalıq kriteriyalarǵa ámel etedi, sóylewde logikalıq pátti orınlı hám durıs qoyadı.

Oqıw: túrli janrdǵı tekstlerdi kórkemlep hám tásirli oqıy aladı, gáptiń bayanlanıw maqseti, ishki-sezim, ápiwayı hám qospa gápler tolqınına ámel etip oqıydı.

Jazıw: pikirdi bayanlawda logikalıq izbe-izlik penen, irkilis belgilari, sóylewde kiris aǵza hám kiris gápler, tuwra gáp, tildiń kórkemlew quralları, pikir bayanlawda qospa gáptiń jay hám quramalı túrлерinen paydalanadı.

Dóretiwshilik penen tekstlar jarata aladı. Imla hám stillik qaǵıydalarına ámel etedi. Rásmiy hám jeke xatlardı ajırata aladı.

30 — 35 gápten ibarat dóretiwshilik penen tekst (bayan) jaza aladı.

V1+

Tınlap túsiniw: ilimiy dereklerdegi ortasha quramalı mağlıwmatlardı tınlap túsinedi. Sóylew stilistikasına tánózgesheliklerin tınlap túsinedi.

Sóylew: sóylewdi kórkemlep, anıq, mazmunlı hám tásirli bayanlay aladı, leksikalıqalıq, grammatikalıq hám stilistikalıq kriteriyalarǵa ámel etedi, sóylewde logikalıq pátti orınlı hám durıs qoyadı.

Oqıw: túrli janrdǵı tekstlerdi tekstlerdi kórkemlep hám tásirli oqıy aladı, gáptiń bayanlanıw maqseti, ishki-sezimlerdi seze aladı, olardaǵı stillik qurallardıń áhmiyetin bileđi.

Jazıw: pikirdi bayanlawda qospa gáptiń jay hám quramalı túrлерinen paydalanadı, bir pikirdi hár túrli formada bayanlaydı. Dóretiwshilik penen kórkem tekstler jarata aladı. Imla hám stillik qaǵıydalarına ámel etedi. Qánigelikke baylanıslı tekst dúze aladı, bunda til birlikлерinen orınlı paydalanadı.

35 — 40 gápten ibarat dóretiwshilik penen tekst (bayan, shıǵarma) jaza aladı.

1. **Lingvistikalıq kompetenciya** (*fonetika, grafika, orfoepiya, orfografiya, leksikalıq, grammatika hám stilistikaǵa baylanıslı*):

A1

qaraqalpaq tilindegi sóylew dawısların ajırata aladı, sózlerdi ótkermelew qağıydalarına ámel etedi;

temaǵa baylanıslı jańa sózlardı awızeki hám jazba sóylewde qollana aladı; jazba sóylewde irkilis belgiların durıs qollana aladı.

A1+

Sózlardıń seslik quramın orfoepikalıq tárepinen durıs qalıplestire aladı; Gáptiń bayanlanıw maqsetine qaray túrlerin ajırata aladı hám jazba sóylewde orınlı qollana aladı.

A2

Aytılıwda hám jazıwda ses almasıw, ses qosılıp aytılıwı, ses túsip qalıwı sıyaqlı hádiyselerden orınlı paydalana aladı;

ózlestirilgen leksikalıq birliklerdi gáp quramında qollana aladı;

fonetikalıq, leksikalıq hám grammatikalıq analiz ete aladı;

pikirdi logikalıq izbe-izlikte bayanlay aladı;

tekstte tildıń kórkemlew qurallarınan paydalana aladı.

A2+

Seslerdiń aytılıwında orfoepiyalıq kriteriyalarǵa ámel qiladı;

leksikalıq birliklerdiń mánisin ajırata alıwda sózliklerden ónimli paydalana aladı.

Lingvistikalıq kompetenciya (*fonetika, leksikalıq, grammatika*):

V1, V1+

Fonetika: fonemalardı hám stilistikasın túsine aladı, fonetikalıq ózgerislerdi orfoepikalıq qağıydalar boyınsha analizley aladı, dawıs hám pátti sóylewde qollana aladı.

Leksikalıq: sózlerdiń awıspalı mánisi, stillik ózgeshelikleri hám atamalardı ajırata aladı, olardan sóylewde durıs paydalana aladı. Qaraqalpaq tili leksikasınıń rawajlanıwı, bayıwı dereklerdi bayanlay aladı.

Grammatika: sóz shaqapları, qaratpa, modal hám eliklewish sózlar, olardıń zatlasıwı hám de stillik ózgesheliklerin túsine aladı hám bayanlay aladı. Sóz dizbegi hám gáp hám onıń grammatikalıq belgileri, dialog nutq sóylew belgileri, gáp aǵzalarınıń túrleri, ápiwayı hám qospa gáplar sinonimlerin, tuwra gáp, teksttiń ózine tán ózgesheliklerin ajırata aladı hám qarım-qatnasta grammatikalıq hám de sintaksislik birliklerden orınlı paydalana aladı.

V1+

Fonetika: fonetikalıq ózgerislerdi orfoepiyalıq qağıydalarǵa tiykarlanıp túsindire aladı, dawıs hám páttiń sóylewdegi áhmiyetin, jazıw principlerin aytıp bere aladı.

Leksikalıq: qaraqalpaq tili leksikasınıń rawajlanıwı, bayıwı dereklerin túsindire aladı.

Grammatika: sóz shaqapları, gáp aǵzalarınıń stillik ózgesheliklerin túsiniw, aytıp bere aladı. Sóylewde grammatikalıq hám sintaksislik birliklerden orınlı paydalana aladı.

Túsindiriw xatı

Ulıwma órta bilim beriw mákemelerinde qaraqalpaq tilin oqıtıwdıń maqseti- oqıwshılarda awızeki hám jazba sóylew kónlikpelerin, dóretiwshilik penen pikirlew uqıplılıqların, kitap oqıw hám sóylew mádeniyatın rawajlandırıwdan ibarat.

Qaraqalpaq tili pánin oqıtıwdıń tiykarǵı wazıypası - oqıwshı shaxsin pikirlewge, ózgeler pikirin ańlawǵa, óz pikirin awızeki hám jazba túrde sawatlı bayan ete alıwǵa qaratılǵan sóylew kompetensiyasını rawajlandırıw; Oqıwshılarda grammatikaga baylanıslı ózlestiriletuǵın bilimlardi (fonetika, leksikalıqologiya, sózdiń quramı, sóz jasalıwı, morfologiya, sintaksis, imla, irkilis belgileri, sóylew stilleri, stilistikaga baylanıslı túsiniqlerdi) rawajlandırıw hám qaraqalpaq tiliniń keń imkaniyatlarınan ónimli paydalangan halda durıs hám anıq bayan ete alıwdı rawajlandırıwǵa qaratılǵan lingvistikalıq kompetensiyalardı qalıplestiriwden ibarat.

Qaraqalpaq tili páninen oqıw baǵdarlaması oqıwshılarda kompetensiyalardı qalıplestiriwge baǵdarlangan Mámleketlik bilimlendiriw standartı talaplarınan kelip shıqqan halda dúzildi. Oqıw baǵdarlamasında oqıwshılarda pánge baylanıslı sóylew hám lingvistikalıq kompetensiyalardı hám tayanısh kompetensiyalardıń elementlerin qalıplestiriw názerde tutılǵan.

Baslawısh klasta— oqıwshılardıń sawatlılıǵın támiyinlew, ádebiy sóylew ólshemlerine awızeki hám jazba sóylewge ámel etiwın qalıplestiriw;

Ulıwma órta bilim beriwde – qaraqalpaq tili imkaniyatlardı tiykarında bilim alıwshı óz betinshe hám dóretiwshilik penen pikirlew hám sóylew ortalıǵı, sharayatı ham jaǵdayına sáykes túrde awızeki hám jazba durıs ham anıq sáwlelendiriw kónlikpelerin qalıplestiriwden ibarat.

Baslawısh klass oqıw baǵdarlaması tómendegi bólimlerdi óz ishine aladı:

1. Sawat ashıw hám til ósiriw .
2. Ámeliy fonetika hám grammatika, imla hám til ósiriw.

Sawatlı jazıwǵa úyretiw barısı:

Álipbege shekemgi tayarlaw hám álipbe dáwirine ajratıladı. Tayarlıq hám álipbe dáwirinde bilim beriwge sawatlı jazıwǵa úyretiwdiń analiz-quramı -ses usılında ámelge asırıladı. Bunda oqıwshılardıń sóylewin jańa sózler esabınan bayıtıwǵa ayırıqsha itibat qaratıladı.

Baslawısh klasslarda qaraqalpaq tili páninen bilim beriwde oqıwshılarda sóylew qubılısınıń tiykarǵı túrlerin rawajlandırıwdı esapqa aladı. Qaraqalpaq tili pániniń mazmunın sesler, jazıwda seslerdiń sáwleleniwı, sóz shaqapları, olardıń ózgeriwı hám gápte sózlerdiń baylanıswı, sózlerdiń morfemikalıq quramı hám sóz jasalıwı, sózlerdiń leksika-semantikalıq toparları, imla qadıydaları hám irkilis belgileriniń qollanılıwına tiyisli bolǵan bilimler quraydı.

5-9-klaslarda qaraqalpaq tili fonetikasi, leksikasi, morfologiya hám sintaksisin sistemalı hám ámeliy nátiyjeli úyreniw nátiyjesinde bilim alıwshıǵa tıltańıw pání tiykarların beriw emes, bálkim, bir nárese-hádiyseni ataw, pikirdi bayanlaw ushın ana tilinde imkaniyatlar bar ekenligin, hár qıylı forma hám kórinislerge iye bolǵan bunday ráń-báreń imkaniyatlardıń hár biriniń óz sáwleleniwın hám tásir etiw ózgesheligin óqıwshıǵa jetkeriw, onda usı táreplerin seze alıw, bunda xabar resurslarına múráját etiw mádeniyatın qalıplestiriw, hárbir forma hám imkaniyatlardan óz ornında paydalanıw uqıplılıqların rawajlandırıw bolıp tabıladı.

Ulıwma orta bilim beriw mektepleri qaraqalpaq til páninen úyrenilgen oqıw

materiallarının akademyalıq licey hám kásip-óner kolledjlarında tákirarlanbaslıǵı, oqıwshılardıń jası, psixo- fiziologiyalıq ózgeshelikleri, ulıwma orta bilim beriwge tayarlıǵına sáykes keliwi hám grammatikalıq materiallardı áste-aqırın ápiwayıdan quramalıǵa qaray barıw principlerine tiykarlanıwı itibarǵa alınǵan.

Ulıwma orta bilim beriw sistemasında oqıwshılarda pánge baylanıslı kompetensiyalar menen birgelikte tayanısh kompetensiyalardı qalıplestiriwi belgilep berilgen. Bunda, qaraqalpaq tili pánin oqıtıw barısında oqıwshılarda tómendegi tayanısh kompetensiyalar qalıplestiriledi.

Xabarlar menen islew kompetensiyası:

A2

mediaxabarlar (radio, televizor, internet hám basqalar)den zárúr maǵlıwmatlardı izlep tabıw, saylap alıw, saqlaw, olardan nátiyjeli paydalana alıw, olardıń qáwipsizligin támiyinlew kónlikpelerin iyelew.

A2+

mediaxabarlar (radio, televizor, internet hám basqalar)den zárúr maǵlıwmatlardı izlep tabıw, saylap alıw, saqlaw, olardan nátiyjeli paydalana alıw, olardıń qáwipsizligin támiyinlew kónlikpelerin iyelew.

mediaxabarlar (radio, televizor, internet hám basqalar)den zárúr maǵlıwmatlardı izlep tabıw, saylap alıw, qayta islew, saqlaw, olardan nátiyjeli paydalana alıw, mediya mádeniyatqa iye bolıw.

Ózin-ózi rawajlandırıw kompetensiyası:

A2

Turaqlı túrde óz betinshe hám dóretiwshilik penen ózin-ózi rawajlandırıw, kúndelikli turmısta oqıp-úyrenip, sheshiwshi qarar qabıl ete alıw.

A2+

Turaqlı túrde turmıslıq tájiriybesin erkin túrde arttırıp barıw, óz betinshe qarar qabıl ete alıw.

Sociyallıq belsendi puqaralıq kompetensiyası:

A2

klassta, mektepte, shańaraqta, máhállede hám jámiyette ótkerilgen ilajlarda belsendi qatnasıw, óziniń minnetin biliw, oǵan ámel etiw.

A2+

máhállede hám jámiyette ótkerilgen ilajlarda belsendi qatnasıw, óziniń minnetin biliw, oǵan ámel etiw **máhellede hám** jámiyette ótkerilgen ilajlarda belsendi qatnasıw, ózi ornın biliw, oǵan ámel etiw **máhellede hám** jámiyette ótkerilgen ilajlarda belsendi qatnasıw, oǵan ámel etiw

Milliy hám ulıwmamádaniy kompetensiya:

A2

Watanǵa sadıq, insanlarǵa mehir-miriwbetli hám milliy qádiriyatlardı úyreniy hám asırıp-abaylaw, kórkem-ádebiy shıǵarmalardı túsiniw, sóylew kriteriyalarına ámel etiw hám salamat turmıs qálpine ámel qılıw.

A2+

Ulıwma insanıylıq qádiriyatlarǵa sadıq bolıw, salamat turmıs qálpine ámel qılıw, kórkem shıǵarmaların túsiniw hám sóylew mádeniyatına iye bolıw.

Matematikalıq sawatlılıq, pán hám texnika jańalıqlarınan xabardar bolıw hám paydalanıw kompetensiyası:

A2

Kúndelikli turmısta túrli kesteli maǵlıwmatlardı oqıy alıw, anıq esap-kitaplarǵa tiykarlanǵan halda jeke, shańaraq hám ekomomikalıq jobalardı dúze alıw

A2+

Kúndelikli turmısta túrli kesteli maǵlıwmatlardı oqıy alıw, anıq esap-kitaplarǵa tiykarlanǵan halda jeke, shańaraq hám ekomomikalıq jobalardı dúze alıw

Oqıw baǵdarlanda sáwlelengen grammatikalıq temalardı ashıp beriwde, oqıw jobada keltirilgen “Ómir qáwipsizligi tiykarları”, “Únemlew sabaqları” hám “Ekonomikalıq bilim tiykarları” kurslarınń mazmunı sińdiriliwi kerek.

5-klass

(háptesine 5 saat, jıllıq 170 saat)

Oqıwshılarda qalıplestiriletuǵın tayanış kompetensiya elementleri:

1. Xabar menen islew kompetensiyası: A2

Sabaqlıq materialları hám onnan basqa da derekler (televizor, radio) den maǵlıwmatlardı taba alıw.

A2+ mediadereklerden zárúr maǵlıwmatlardı izlep taba alıw, saralaw

2. Ózin-ózi rawajlandırıw kompetensiyası : A2

óz betinshe óqip-úyreniw, bilimdi, kónlikpelerdi óz betinshe turaqlı túrde arttırıp barıw

A2+ óz háreketlerin bahalay alıw

3. Milliy hám ulıwmamádeniy kompetensiya: A2

Ádebiy til ham sóylew ólshemlerine ámel etiw, kórkem shıǵarmalardı túsiniw, ádep-ikramlılıq qaǵıydalarına ámel etiw.

A2+

Mádeniyatlılıq ólshemlerge ámel etiw, kórkem shıǵarmalardı túsiniw

4. Sociyallıq belsendi puqaralıq kompetensiyası:

A2

sabaq hám shınıǵıw barısında belsene qatnasıw, túrli jaǵdaylarda ózin tuta alıw.

A2+

Hárbir waqıya-hádiyselerge óz múnásibetin bildire alıw; olarda belsene qatnasa alıw.

5. Matematikalıq sawatlılıq, pán hám texnika jańalıqlarınan xabardar bolıw hám paydalanıw kompetensiyası:

A2

Jeke joba dúziw, túrli kesteli maǵlıwmatlardı oqıy alıw, esap-kitap penen is júrgiziw.

A2+

Kúndelikli turmıs penen baylanıslı bolǵan jobalardı dúze alıw.

Tildiń jámiyetтеgi ornı. Qaraqalpaq tili-rawajlanǵan milliy til. **(1 saat)**.

Baslawısh klassta ótilgenlerdi tákirarlaw. Seslerdiń dawıslı hám dawıssız bolıp bóliniwi. Dawıssız seslerdiń aytılwı hám jazılıwı. Sózlerdiń buwıńǵa bóliw hám ótkermelew. **(3 saat)**.

Fonetika – til sesleri haqqında ilim. Sóylew aǵzaları. Háreketsheń hám háreketsheń emes sóylew aǵzaları. **(3 saat)**.

Grafika. Ses hám hárip. Qaraqalpaq tiliniń álipbesi **(1 saat)**.

Baqlaw jumısı (2 saat).

Dawıslı sesler. **(1 saat)**. Dawıslı seslerdiń túrleri. Juwan dawıslı sesler. (a, ı, o, y) Jińishke dawıslı sesler (á, i, ó, ú, e) **(1 saat)**. Erinlik dawıslı sesler (o-ó, u-ú)

Eziwlik dawıslı sesler (a, á, ı, i, e) **(1 saat)**. Ashıq (a, á, o, ó) hám qısıq (ı, i, u, ú, e) dawıslılar. **(1 saat)**.

Dawıssız sesler. Dawıssız seslerdiń únli hám únsiz bolıp bóliniwi. **(1 saat)**. Únli dawıssız sesler. **(1 saat)**. Únsiz dawıssız sesler **(1 saat)**. Ayırım dawıssız háriplerdiń jazılıwı u-w, p-b, f-v, sh-j, q-x, c-sh **(1 saat)**. Birgelkili dawıssızlardıń jazılıwı. **(1 saat)**.

Baqlaw jumısı (1 saat).

Buwın haqqında túsinik. Buwınnıń túrleri **(1 saat)**. Ashıq buwın **(1 saat)**. Tuyıq buwın **(1 saat)**. Qamaw buwın **(1 saat)**.

Sózlerdi ótkermelew. **(1 saat)**. Ótkermelewge bolmaytuǵın sózler. **(1 saat)**.

Baqlaw jumısı (2 saat).

Orfoepiya haqqında túsinik. **(1 saat)**.

Orfografiya haqqında túsinik. **(1 saat)**.

Fonetikadan ótilgenlerdi tákirarlaw **(1 saat)**.

Leksikologiya haqqında túsinik (1 saat).

Sózlerdiń mánisi. Kóp mánili sózler **(2 saat)**.

Sózlerdiń tuwra hám awıspalı mánisi. **(1 saat)**.

Sinonimler. Omonimler. Antonimler **(3 saat)**.

Baqlaw jumısı. **(2 saat)**.

Til ósiriw **(1 saat)**.

Leksikologiyadan ótilgenlerdi tákirarlaw **(1 saat)**.

Baqlaw jumısı (2 saat).

Shereklik tákirarlaw **(2 saat)**.

Sóylew kompetensiyası (tińlap túsiniw, oqıw, sóylew, jazıw): A2.

Tińlangan tekst, shınıǵıw hám tapsırmalardı yamasa diktant tekstin túsine aladı; temaǵa baylanıslı shınıǵıw hám tapsırmalardı orfoepiya qaǵıydalarına ámel qılǵan halda oqıy aladı; pikirin durıs bayalay aladı. Pátti durıs qoya aladı; Úyrenilgen temalar boyınsha sózlik, saylanba diktantlardı hám 85-95 sózden ibarat bolǵan baqlaw diktantin jaza aladı. Jazıw tańbasına hám imla qaǵıydalarına ámel qıladı. 8-10 gápti dóretiwshilik tekst dórete aladı. Óz betinshe hám dóretiwshilik penen pikirley aladı. **Lingvistikalıq kompetensiya:** jańa sóz hám gáplerdi ózlestiredi. Gápte sózlerdiń baylanısıwı, sóz dizbegi, gáptiń bayanlanıw maqsetine qaray túrleri, gáp aǵzaları, úndew, kiris aǵza, jay hám qospa gápler, tuwra hám ózlestirilgen dialoglardı ajırata aladı, túsindirip bere aladı; sózlerdi morfologiyalıq tallay aladı. Úyrenilgen kórkemlew quralların awızeki hám jazba sóylewde durıs paydalana aladı.

A2+ Tińlangan tekst, shınıǵıw hám tapsırmalardı yamasa diktant tekstindegi tiykargı maǵlıwmatlardıń túsine aladı; túsine aladı; temaǵa baylanıslı shınıǵıw hám tapsırmalardıń mánisin túsiniw, orfoepiya qaǵıydalarına ámel qılǵan halda oqıy aladı; pikirin durıs bayalay aladı. Pátti durıs qoya aladı; Úyrenilgen temalar boyınsha sózlik, saylanba diktantlardı hám 96-120 sózden ibarat bolǵan baqlaw diktantin jazıw tańbasına hám imla qaǵıydalarına ámel qıladı. 11-15 gápten ibarat dóretywshilik tekst dórete aladı. Óz betinshe hám dóretywshilik penen pikirley aladı. **Lingvistikalıq kompetensiya:** jańa sóz hám gáplerdi ózlestiredi. Gápte sózlerdiń baylanısıwı, sóz dizbegi, gáptiń bayanlanıw maqsetine qaray túrleri, gáp aǵzaları, úndew, kiris aǵza, jay hám qospa gápler, tuwra hám ózlestirilgen dialoglardı ajırata aladı, túsindirip bere aladı; sózlardı morfologiyal’q tallay aladı. Úyrenilgen kórkemlew quralların awızeki hám jazba sóylewde durıs paydalana aladı.

Sóz jasalıw hám imla

Túbir sóz hám qosımtalar **(1 saat).**

Qosımtalardıń xızmetine qaray túrleri. Sóz jasawshı hám sóz túrlewshi qosımtalar **(1 saat).**

Sóz jasawshı qosımtalar hám olardıń túrleri **(2 saat).**

Dórendi sózler **(2 saat).**

Túbirles sózler **(1 saat).**

Baqlaw jumısı (2 saat).

Sóz túrlewshi qosımtalardıń túrleri. Kóplik qosımtası

(1 saat). Tartım jalǵawı. **(1 saat).** Seplik jalǵawı. **(1 saat).** Betlik jalǵawı. **(1 saat).** Forma jasawshı qosımtalar **(2 saat).**

Baqlaw jumısı (1 saat).

Qospa sózler haqqında túsiniw. Qospa sózlerdiń jasalıwı **(1 saat).** Birikken sózler hám olardıń imlası. **(1 saat).** Dizbekli sózler hám olardıń imlası **(1 saat).** Qısqarǵan sózler hám olardıń imlası. **(1 saat).** Jup hám tákirar sózler olardıń imlası **(1 saat).**

Qospa sózlerdi tákirarlaw. **(1 saat).**

Baqlaw jumısı (2 saat).

Morfologiya. Sóz shaqapları haqqında túsiniw. Sóz shaqaplarınıń leksikalıq-grammatikalıq belgileri, olardıń bóliniwı **(2 saat).**

Atlıqtıń mánisi hám grammatikalıq belgileri. **(1 saat).**

Menshikli atlıqlar hám olardıń jazılıwı. Kitaplardıń gazeta-jurnallardıń ádebiy shıǵarmalardıń atları hám olardıń jazılıwı. Tariyxıy waqıyalar, bayramlardıń atları hám olardıń jazılıwı. Ğalabalıq atlıqlar hám olardıń jazılıwı. **(2 saat).**

Atlıqtıń birlik hám kóplik sanda qollanıwı. Geypara atlıqlardıń tek birlik sanda turıp kóplik máni bildiriwi **(2 saat).**

Baqlaw jumısı (1 saat).

Atlıqtıń betleniwı. Atlıqtıń úsh bette, birlik, kóplik túrinde betlik qosımtalar menen túrleniwı **(1 saat).**

Atlıqtıń tartımlanıwı. Tartım jalǵawlar jalǵanıw menen keyingi háribi ózgeretuǵın atlıqlar hám olardıń jazılıwı **(1 saat).**

Atlıqtıń sepleniwı. Sorawları, seplik jalǵawlarınıń jazılıwı, atlıqtıń jay hám tarımlı sepleniwı **(1 saat).** Jay sepleniw. Ataw sepligi. Iyelik sepligi. Baris sepligi. Tabıs sepligi. Shıǵıs sepligi. Orın sepligi. **(6 saat).**

Baqlaw jumısı

(1 saat).

Atlıqtıń sintaksislik xızmeti. Atlıqtıń gápte bas aǵzalar hám ekinshi dárejeli aǵzalardıń xızmetin atqarıp keliwi **(2 saat).**

Atlıq sóz shaqabın tákirarlaw. Shınıǵıw jumısı **(1 saat).**

A2.

Sóylew kompetensiyası (*tińlap túsiniw, oqıw, sóylew, jazıw*): tıńlangan shınıǵıw hám tapsırmalardı yamasa diktant tekstindegi tiykarǵı xabarlardı túsinedi; temaǵa baylanıslı shınıǵıw hám tapsırmalardı orfoepiya qaǵıydalarǵa ámel qılǵan halda oqıy aladı; pikirin durıs bayanlay aladı; 85-95 sózden ibarat bolǵan baqlaw diktantin jaza aladı. Jazıw tańbasına hám imla qaǵıydalarına ámel qıladı. 8-10 gápten ibarat dóretiwshilik tekst dórete aladı. Óz betinshe hám dóretiwshilik penen pikirlew aladı. Lingvistikalıq kompetensiya: sóylew hám imla ólshemleri, sóylew sesleriniń túrlerin ajratıp túsindirip bere aladı. Sózlardı fonetikalıq tallaw jasay aladı.

A2+

Sóylew kompetensiyası (*tińlap túsiniw, oqıw, sóylew, jazıw*): tıńlangan shınıǵıw hám tapsırmalardı yamasa diktant tekstindegi tiykarǵı xabarlardı túsinedi; temaǵa baylanıslı shınıǵıw hám tapsırmalardı orfoepiya qaǵıydalarǵa ámel qılǵan halda oqıy aladı; pikirin durıs bayanlay aladı; 96-120 sózden ibarat bolǵan baqlaw diktantin jaza aladı. Jazıw tańbasına hám imla qaǵıydalarına ámel qıladı. 11-15 gápten ibarat dóretiwshilik tekst dórete aladı. Óz betinshe hám dóretiwshilik penen pikirlew aladı. Lingvistikalıq kompetensiya: sóylew hám imla ólshemleri, sóylew sesleriniń túrlerin ajratıp túsindirip bere aladı. Sózlardı fonetikalıq tallaw jasay aladı.

Kelbetlik

Kelbetliktiń mánisi. Zattuń belgilerin bildiriwi hám grammatikalıq belgisi **(1 saat).**

Kelbetliktiń qurılısı boyınsha túrleri. Dara kelbetlikler. Qospa kelbetlikler. **(2 saat).**

Kelbetliktiń jasalıwı. Kelbetliktiń qosımtalar arqalı jasalıwı. Atawısh sózlerden kelbetliktiń jasalıwı. Feyil sózlerden kelbetliktiń jasalıwı. **(3 saat).**

Baqlaw jumısı

(2 saat).

Qospa kelbetlikler hám olardıń jazılıwı. Birikken kelbetlikler. Dizbekli kelbetlikler. Jup kelbetlikler. **(3 saat).**

Kelbetliklerdiń atlıq ornına qollanıwı (zatlasıwı) **(1 saat).**

Kelbetliktiń dárejeleri. Kelbetliktiń tıp dárejesi. Kelbetliktiń arttırıw dárejesi. Kelbetliktiń salıstırw dárejesi. **(3 saat).**

Sinonim kelbetlikler. Antonim kelbetlikler. **(2 saat).**

Baqlaw jumısı

(2 saat).

Kelbetliktiń sintaksislik xızmeti. Gápte anıqlawısh hám bayanlawısh xızmetin atqarıp keliwi **(2 saat).**

Kelbetlik sóz shaqabın tákirarlaw **(1 saat).**

Feyil

Feyildiń mánisi hám tiykarǵı grammatikalıq belgileri. **(1 saat).**

Feyildiń bette, sanda ózgeriwi, olardıń jazılıwı **(2 saat).**

Bolımlı hám bolımsız feyiller. Bolımsız feyildiń qosımtası hám onıń jazılıwı **(1 saat).**

Feyil meyilleri. Buyırıq meyil. Anıqlıq meyil. Tilek meyil. Maqset meyil. Shárt meyil. **(5 saat).**

Til ósiriw

Baqlaw jumısı (1 saat).

A2

Sóylew kompetensiyası (tıńlap túsiniw, oqıw, sóylew, jazıw): tıńlangan shınıǵıw hám tapsırmalardı yamasa diktant tekstindeki tiykarǵı xabarlardı túsinedi; temaǵa baylanıslı shınıǵıw hám tapsırmalardı orfoepiya qaǵıydalarǵa ámel qılǵan halda oqıy aladı; pikirin durıs bayanlay aladı; 85-95 sózden ibarat bolǵan baqlaw diktantin jaza aladı. Jazıw tańbasına hám imla qaǵıydalarına ámel qıladı. 8-10 gápten ibarat dóretiwshilik tekst dórete aladı. Óz betinshe hám dóretiwshilik penen pikirlew aladı. **Lingvistikalıq kompetensiya:** sóylew hám imla ólshemleri, sóylew sesleriniń túrlerin ajratıp túsindirip bere aladı. Jańa sóz hám gáplerdi ózlestiredi. Gápte sózlerdiń baylanısıwı, sóz dizbegi, gáptiń bayanlaw maqsetine qaray túrleri, gáp aǵzaları, modal, kiris sóz, jay hám qospa gápler, tuwra hám ózlestirilgen gápler hám dialoglardı ajıra aladı; sózlerdi fonetikalıq tallaw jasay aladı; teksttegi sózlerdiń mánisin túsindirip bere aladı. Leksikalıq, morfologiyalıq tallaw jasay aladı. Úyrenilgen kórkemlew quralların awızeki hám jazba sóylewde durıs qollana aladı.

A2+

Sóylew kompetensiyası (tıńlap túsiniw, oqıw, sóylew, jazıw): shınıǵıw hám tapsırmalardı yamasa diktant tekstindeki tiykarǵı xabarlardı túsinedi; temaǵa baylanıslı shınıǵıw hám tapsırmalardı orfoepiya qaǵıydalarǵa ámel qılǵan halda óqıy aladı; pikirin durıs bayanlay aladı; pátı óz ornına durıs qoya aladı; Úyrenilgen temalar dógeresinde saylanba, dóretiwshilik diktantlardı hám 96-120 sózden ibarat bolǵan baqlaw diktantin jaza aladı. Jazıw tańbasına hám imla qaǵıydalarına ámel qıladı. 11-15 gápten ibarat dóretiwshilik tekst dórete aladı. Óz betinshe hám dóretiwshilik pikirlew aladı. Is qag‘azların (xat, qutlıqlaw, daǵaza) jaza aladı. **Lingvistikalıq kompetensiya:** sóylew hám imla ólshemleri, sóylew sesleriniń túrlerin ajratıp túsindirip bere aladı. Jańa sóz hám gáplerdi ózlestiredi. Gápte sózlerdiń baylanısıwı, sóz dizbegi, gáptiń bayanlaw maqsetine qaray túrleri, gáp aǵzaları, modal, kiris sóz, jay hám qospa gápler, tuwra hám ózlestirilgen gápler hám dialoglardı ajıra aladı; sózlerdi fonetikalıq tallaw jasay aladı; teksttegi sózlerdiń mánisin túsindirip bere aladı. Leksikalıq, morfologiyalıq tallaw jasay aladı. Úyrenilgen kórkemlew quralların awızeki hám jazba sóylewde durıs qollana aladı.

Feyil máhálleri. Ótken máhál. Onıń jasalıwı hám jazılıwı. Házirgi máhál. Onıń jasalıwı hám olardıń jazılıwı. Keler máhál. Onıń jasalıwı hám olardıń jazılıwı . **(3 saat).**

Sinonim feyiller. Antonim feyiller. **(2 saat).**

Feyil sózlerdi tákirarlaw ushın shınıǵıw jumısı. **(1 saat).**

Sintaksis hám irkilis belgileri.

Gáp, onıń mazmunı boyınsha túrleri. Xabar gáp hám olardıń irkilis belgileri. Soraw gáp hám olardıń irkilis belgileri. Buyırıq gáp úndew gáp hám olardıń irkilis belgileri **(5 saat).**

Gáptiń bas aǵzaları. Baslawısh. Bayanlawısh **(2 saat).**

Gáptiń ekinshi dárejeli aǵzaları. Toliqlawısh. Anıqlawısh. Pısıqlawısh. **(3 saat).**

Baqlaw jumısı (2 saat).

Gáptıń birgelkili aǵzaları **(2 saat).**

Qaratpa aǵza. **(2 saat).**

Is qaǵazlarınan úlghiler: Daǵaza. Arza. Túsiniq xat **(3 saat).**

Til ósiriw sabaǵı

Oqıw jılı dawamında ótilgen materiallardı tákirarlaw. 4 saat

Grammatikalıq hám morfologiyalıq tallaw.

A2.

Sóylew kompetensiyası (tıńlap túsiniw, oqıw, sóylew, jazıw): tıńlangan shınıǵıw hám tapsırmalardı yamasa diktant tekstindegi tiykarǵı xabarlardı túsinedi; temaǵa baylanıslı shınıǵıw hám tapsırmalardı orfoepiya qaǵıydalarǵa ámel qılǵan halda oqıy aladı; pikirin durıs bayanlay aladı; 85-95 sózden ibarat bolǵan baqlaw diktantin jaza aladı. Jazıw tańbasına hám imla qaǵıydalarına ámel qıladı. 8-10 gápten ibarat dóretiwshilik tekst dórete aladı. Óz betinshe hám dóretiwshilik penen pikirlew aladı. **Lingvistikalıq kompetensiya:** sóylew hám imla ólshemleri, sóylew sesleriniń túrlerin ajratıp túsindirip bere aladı. Sózlerge leksikalıq tallaw jasay aladı.

A2+

Sóylew kompetensiyası (tıńlap túsiniw, oqıw, sóylew, jazıw): tıńlangan shınıǵıw hám tapsırmalardı yamasa diktant tekstindegi tiykarǵı xabarlardı túsinedi; temaǵa baylanıslı shınıǵıw hám tapsırmalardı orfoepiya qaǵıydalarǵa ámel qılǵan halda oqıy aladı; pikirin durıs bayanlay aladı; 96-120 sózden ibarat bolǵan baqlaw diktantin jaza aladı. Jazıw tańbasına hám imla qaǵıydalarına ámel qıladı. 11-15 gápten ibarat dóretiwshilik tekst dórete aladı. Óz betinshe hám dóretiwshilik penen pikirlew aladı. **Lingvistikalıq kompetensiya:** sóylew hám imla ólshemleri, sóylew sesleriniń túrlerin ajratıp túsindirip bere aladı. Sózlardı leksikalıq tallaw jasay aladı. Úyrenilgen kórkemlew quralların awızeki hám jazba sóylewde durıs qóllanadı

6-KLASS (136 saat)

(háptesine 4 saat)

Oqıwshılarda qalıplestiriletuǵın tayanısh kompetensiya elementleri:

1. Xabar menen islew kompetensiyası: A2

Sabaqlıq, sózlikler, kitapxana hám onnan basqa da media dereklerden maǵlıwmatlardı taba alıw, saqlaw

A2+ Sabaqlıq, sózlikler, kitapxana hám onnan basqa da media dereklerden maǵlıwmatlardı taba alıw, saqlaw, saralap alıw? Paydalanıwda mediyamádeniyatqa ámel etiw

2. Ózin-ózi rawajlandırıw kompetensiyası : A2

Mádeniyatlıq qaǵıydalarına óz betinshe óqıp-úyreniw, turaqlı túrde ózin ózi fizikalıq, ruwxıy jaqtan rawajlandırıw, dóretiwshilik kónlikpelerdi artırıp barıw

A2+

dóretiwshilik kónlikpelerdi artırıp barıw, óz háreketlerin bahalay alıw

3Milliy hám ulıwmamádeniy kompetensiya: A2

Mádeniyatlılıq ólshemlerge, salamat turmıs tárizine hám ádebiy til ham sóylew ólshemlerine ámel etiw,

A2+ sanaat shıǵarmalardı oqıp túsiniw, tásirleme alıw

4 Sociyallıq belsendi puqaralıq kompetensiyası:

A2

Toparlarda birgelikte qatnasıw hám qarım-qatnas jasay alıw mádeniyatına iye bolıw.

A2+ Óziniń puqaralıq bursh hám minnetlerin biliw.

5. Matematikalıq sawatlılıq, pán hám texnika jańalıqlarınan xabardar bolıw hám paydalanıw kompetensiyası:

A2

Anıq esap-kitaplarǵa súyengen halda óziniń jeke jobasın dúziw, tema sheńberinde túrli kesteli maǵlıwmatlardı oqıy alıw

A2+

Kúndelikli turmısta anıq esap-kitaplarǵa súyengen halda jumıs alıp barıw

1-tema. Kirisiw. (1 saat).

Besinshi klasta ótilgenlerdi ótilgenlerdi tákirarlaw.

Fonetika, leksikologiya hám morfologiyadan **ótilgenlerdi tákirarlaw 3 saat).**

Únleslik nızamı haqqında túsiniw. (singormanizm). **(2saat).** Buwın únlesligi. **(2saat).** Ses únlesligi. **(2saat).**

Baqlaw jumısı (2 saat).

Leksikologiya

Leksikologiya Qaraqalpaq ádebiy tiliniń sózlik baylıǵı haqqında túsiniw. **(1 saat).** Uluwma qollanılatuǵın hámmege ortaqlıq sózler. **(1 saat).** Terminler haqqında túsiniw **(1 saat).** Kásipke baylanıslı sózler **(1 saat).** Dialektlik sózler **(1 saat).**

Baqlaw jumısı Test. (1 saat).

Basqa tillerden ózlestirilgen sózler. **(1 saat).** Rus tilinen hám rus tili arqalı basqa tillerden kirgen sózler **(1 saat).** Gónergen sózler **(1 saat).** Neologizm **(1 saat).** Turaqlı sóz dizbekleri haqqında túsiniw **(2 saat)**

Sózlikler hám olardıń dúzilisi. Sózliktiń túrleri. Túsindirme sózlik. **(1 saat).** Imla sózlik. Awdarma sózlik hám olardan paydalanıw usılları **(1 saat).** Dialektologiyalıq sózlik hám olardı paydalanıw **(1 saat).**

Leksikologiyadan ótilgenlerdi tákirarlaw (1 saat).

Baqlaw jumısı (2 saat).

Morfologiya

Atlıqtıń jasalıwı **(1 saat).** Atlıq jasawshı qosımtalar hám olardıń jazılıwı. **Forma jasawshı qosımtalar (2 saat).** Atlıqtıń sóz qosılıw usılı arqalı jasalıwı. **(1 saat).**

Qospa atlıqlar. Birikken atlıqlardıń jazılıwı. **(1 saat).**

Baqlaw jumısı Test. (1 saat).

Tákirarlaw. (1 saat).

Sóylew kompetensiyası (tińlap túsiniw, oqıw, sóylew, jazıw):

A2.

shınıǵıw hám tapsırmalardı waqıya-hádiyselerdi, tınlanǵan teskstegi maǵlıwmatlardı túsine aladı; shınıǵıw hám tapsırmalardı orfoepiya qaǵıydalarına ámel qılǵan halda oqıy aladı; sóz hám gáplerdi baylanıstırǵan halda pikirin durıs hám anıq bayalay aladı. 95-105 sózden ibarat bolǵan baqlaw diktantin jaza aladı. Jazıw tańbasına, irkilis belgilerine hám imla qaǵıydalarına ámel qıladı. 10-12 gápten ibarat

dóretiwshilik tekst dórete aladı. Óz betinshe hám dóretiwshilik penen pikirley aladı. **Lingvistikalıq kompetensiya: (orfografiya, leksika, grammatika) teme dogereginde fonetikalıq hám leksikalıq tallaw jasay aladı.** Úyrenilgen kórkemlew quralların awızeki hám jazba sóylewde durıs paydalana aladı.

A2+ shınıǵıw hám tapsırmalardaǵı waqıw-hádiyselerdi, tınlanǵan teksttegi maǵlıwmatlardıń túsine aladı; túsine aladı; shınıǵıw hám tapsırmalarda berilgen tekstti orfoepiya qaǵıydalarına ámel qılǵan halda anıq oqıy aladı; pikirín durıs bayalay aladı. Pátti durıs qoya aladı; 121-130 sózden ibarat bolǵan diktant jaza aladı. Jazıw tańbasına hám imla qaǵıydalarına ámel qıladı. 16-18 gápten ibarat dóretiwshilik tekst dórete aladı. Óz betinshe hám dóretiwshilik penen pikirley aladı.

Lingvistikalıq kompetensiya: (orfografiya, leksika, grammatika): temaǵa baylanıslı fonetikalıq hám leksikalıq tallaw jasay aladı. Úyrenilgen kórkemlew quralların awızeki hám jazba sóylewde durıs paydalana aladı.

Dizbekli qospa atlıq, olardıń jazılıwı **(1 saat)**. Jup atlıqlar hám qısqaǵan atlıqlar Menshikli qospa atlıqlar. **(2 saat)**.

Kóp mánili atlıqlar. **(2 saat)**.

Sinonim hám antonim atlıqlar **(2 saat)**.

Atlıqtıń sintaksislik xızmeti **(1 saat)**.

Atlıqtı tákirarlaw. **(1 saat)**.

Baqlaw jumısı. Test. **(1 saat)**.

Sanlıq

Sanlıq tuwralı túsiniq. Sanlıqtıń mánisi hám grammatikalıq belgileri. **(1 saat)**. Jay hám qospa sanlıqlar **(1 saat)**.

Sanlıqtıń túrleri. Sanaq san hám onıń sepleniwı. **(1 saat)**. Qatarlıq san, onıń jasalıwı hám jazılıwı. **(1 saat)**. Jıyınawlıq san hám onıń jasalıwı **(1 saat)**. Toplaw san hám onıń jasalıwı. **(1 saat)**. Shamalıq san, onıń jasalıwı hám jazılıwı. **(1 saat)**. Bólshek san, onıń jasalıwı hám jazılıwı. **(1 saat)**. Sanlıqtıń gáptegi xızmeti. **(1 saat)**. Sanlıq boyınsha grammatikalıq tallaw. (1 saat) Sanlıqtı tákirarlaw **(1 saat)**.

Baqlaw jumısı. **(2 saat)**.

Almasıq

Almasıq haqqında túsiniq. **(1 saat)**.

Almasıqtıń túrleri. Betlik almasıǵı hám onıń sepleniw ózgesheligi **(1 saat)**.

A2

Sóylew kompetensiyası (tınlap túsiniw, oqıw, jazıw): shınıǵıw hám tapsırmalardaǵı waqıya-hádiyselerdi túsine aladı; soraw hám tapsırmalarda berilgen tekstti orfoepiyalıq qaǵıydalarǵa ámel qılıp oqıydı; 95-105 sózden ibarat diktant jaza aladı, qol jazbası, irkilis belgieri hám imla qaǵıydalarına ámel qıladı. **Lingvistikalıq kompetensiya (grammatika):** tema sheńberinde feyil sóz shaqabı hám dárejelerin túsindirip bere aladı., ajırata aladı; úyrenilgen kórkemlew qurallarınan sóylewde orınlı paydalana aladı

A2+

Sóylew kompetensiyası (jazıw): 121-130 sózden ibarat diktant jaza aladı, qol jazbası, irkilis belgieri va imla qaǵıydalarına ámel qıladı. **Lingvistikalıq kompetensiya (grammatika):** tema sheńberinde toplam va tasnif, feyil sóz shaqapları va nisbatlarını túsindirip bere aladı., ajırata aladı; úyrenilgen kórkemlew qurallarınan sóylewde orınlı paydalana aladı.

Ózlik almasıǵı hám onıń seplenıwı **(1 saat)**. Siltew almasıǵı hám onıń seplenıwı. **(1 saat)**. Soraw almasıǵı hám onıń tartımlanıwı, seplenıwı. **(1 saat)**. Belgilew almasıǵı hám onıń tartımlanıwı, seplenıwı **(1 saat)**. Jámlew almasıǵı hám onıń tartımlanıwı, seplenıwı. **(1 saat)**. Bolımsızlıq almasıǵı hám onıń tartımlanıwı, seplenıwı **(1 saat)**. Belgisizlik almasıǵı hám onıń tartımlanıwı, seplenıwı. **(1 saat)**.

Almasıqlardıń gáptegi xızmeti. **(1 saat)**. Almasıqtı morfologiyalıq tallaw **(1 saat)**. Almasıqtı tákirarlaw **(2 saat)**.

Feyil

Feyillerdiń jasalıwı. Feyillerdiń qosımtalar arqalı jasalıwı. **(1 saat)**. Atawısh sózden feyil jasawshı qosımtalar.**(1 saat)**. Feyilden feyil jasawshı qosımtalar. **(1 saat)**. Feyil jasawshı qosımtalardıń jazılıwı. **(1 saat)**.

Sózlerdiń qosılıwı arqalı feyillerdiń jasalıwı. Qospa feyiller hám olardıń jazılıwı. **(1 saat)**. Birikken hám dizbekli qospa feyiller, olardıń jazılıwı. **(1 saat)**. Jup feyiller, olardıń jazılıwı. **(1 saat)**.

Awıspalı feyiller. **(1 saat)**. Awıspasız feyiller **(1 saat)**.

Feyil dárejeleri haqqında túsiniq. Feyil dárejelerin jasawshı qosımtalar hám olardıń jazılıwı. Ózlik dáreje. **(1 saat)**. Ózgelik dáreje. **(1 saat)**. Belgisiz dáreje. **(1 saat)**. Sheriklik dáreje. **(1 saat)**.

Kelbetlik feyil haqqında túsiniq. Kelbetlik feyildiń jasalıwı. **(1 saat)**. Kelbetlik feyildiń atlıqlasıwı. **(1 saat)**. Kelbetlik feyildiń gáptegi xızmeti. **(1 saat)**.

Hal feyil. Hal feyil haqqında túsiniq **(1 saat)**. Hal feyildiń jasalıwı. Hal feyil jasawshı qosımtalar. **(1 saat)**. Hal feyildiń gáptegi xızmeti. **(1 saat)**.

A2.

Sóylew kompetensiyası (tınılap túsiniw, oqıw, sóylew, jazıw): shınıǵıw hám tapsırmalardaǵı waqıya-hádiyselerdi, tınılangan tekstdegi maǵlıwmatlardı túsine aladı; shınıǵıw hám tapsırmalarda berilgen tekstti orfoepiyalıq qaǵıydalarǵa ámel qılıp oqıydı; sóz hám gáplerdi baylanıstırǵan halda pikirdi durıs bayan ete aladı. 95-105 sózden ibarat diktant jaza aladı, 10-12 gápten ibarat dóretiwshilik bayan, tekst jaza aladı, bayanǵa joba (ápiwayı) dúze aladı, qol jazba talaplarına , irkilis belgieri hám imla qaǵıydalarına ámel etedi. **Lingvistikalıq kompetensiya (fonetika, orfoepiya, orfografiya, leksika, grammatika):** sóz quramı hám sóz jasalıwınıń ayırmasılıǵın biledi; óz betinshe sóz shaqapların (feyil, atlıq, kelbetlik, sanlıq, ráwish) túsindirip bere aladı; tema sheńberinde gáplerdi morfologiyalıq tallaw jasay aladı, úyrenilgen kórkemlew qurallarınan sóylewde orınıpaydalana aladı.

A2+

Sóylew kompetensiyası (sóylew, jazıw): sóz hám gáplerdi baylanıstırıp pikirini durıs, qısqa hám anıq bayanlay aladı. 121-130 sózden ibarat diktant jaza aladı, 16-18 gápten ibarat dóretiwshilik bayan (tekst) jaza aladı, bayanǵa joba (ápiwayı) dúze aladı, Tekstte ádebiy suwretlew qurallarınan orınıpaydalana aladı; qol jazbası, irkilis belgieri hám imla qaǵıydalarına ámel etedi. **Lingvistikalıq kompetensiya (fonetika, orfoepiya, orfografiya, leksik, grammatika):** sóz quramı hám sóz jasalıwın ajırata aladı.; óz betinshe sóz shaqapları (feyil, atlıq, kelbetlik, sanlıq, ráwish) ni túsindirip bere aladı; tema sheńberinde gáplerdi morfologiyalıq tallaw jasay aladı, úyrenilgen kórkemlew qurallarınan sóylewde orınlı paydalana aladı.

Atawışh feyil hám onıń jasalıwı. **(1 saat)**. Atawışh feyildin seplenıwı **(1 saat)**.
Atawışh feyildin sintaksislik xızmeti. **(1 saat)**. Feyillerdin
sintaksislik xızmeti. **(1 saat)**. Feyillerdi tákirarlaw **(1 saat)**.

Jazba jumısı hám onı talqılaw **(2 saat)**.

Ráwısh haqqında túsınık. **(1 saat)**. Ráwıshın qurılısına qaray túrleri. Jay ráwısh.
(1 saat). Qospa ráwıshler hám olardıń jazılıwı **(1 saat)**. Ráwıshın dárejeleri hám
olardıń jazılıwı. **(1 saat)**.

Ráwıshın jasalıwı. Ráwıshlerdin sóz jasawshı qosımtalar arqalı jasalıwı. **(2 saat)**.

Ráwıshın sózlerdin qosılıwı arqalı jasalıwı. **(1 saat)**. Sózlerdin dizbeklesip qosılıwı
arqalı jasalıwı. **(1 saat)**. Sózlerdin juplasıwınan jasalıwı. **(1 saat)**.

Ráwıshın mánisine qaray túrleri. Waqıt ráwıshı **(1 saat)**. Orın ráwıshı **(1 saat)**. Maqset ráwıshı. **(1 saat)**. Sebep ráwıshı **(1 saat)**. Sın ráwıshı **(1 saat)**. Muğdar-
dáreje ráwıshı **(1 saat)**.

Sinonim ráwıshler **(1 saat)**. Antonim ráwıshler **(1 saat)**. Ráwıshın sintaksislik
xızmeti **(1 saat)**. Ráwıshı tákirarlaw **(1 saat)**.

Bayanlawıshlıq sóz shaqabı haqqında túsınık. Bayanlawıshlıq sóz shaqabının
túrleri hám sintaksislik xızmeti.

Is qagazlarınin úlğileri. Ómir bayan, kúndelik jazıw. **(1 saat)**. Citata hám onıń
irkilis belgileri. **(1 saat)**.

Jıl dawamında ótilgenlerdi tákirarlaw **(3 saat)**.

A2

Sóylew kompetensiyası (tınlap túsiniw, oqıw, sóylew, jazıw): shınığıw hám
tapsırmalardağı waqıya-hádiyselerdi, tınlangan tekst, kórilgen kórinistegi maǵlıwmatlardı
túsine aladı; shınığıw hám tapsırmalardağı berilgen tekstti orfoepiyalıq qagıydalarǵa
ámel qılıp oqıydı; sóz va gáplerdi baylanıstırıp pikirin durıs hám anıq bayanlay aladı.
10-12 gápten ibarat dóretiwshilik bayan (Tekst) jaza aladı, bayanǵa joba (ápiwayı) dúze
aladı, Tekstte ádebiy suwretlew qurallarınan orınıpaydalana aladı; 95-105 sózden ibarat
diktant jaza aladı, qol jazbası, irkilis belgieri hám imla qagıydalarına ámel etedi; is
qagazların (arza, xat, ómir bayan) jaza aladı. **Lingvistikalıq kompetensiya (fonetika,
orfoepiya, orfografiya, leksika, grammatika):** sóz quramı hám sóz jasalıwın ajırata aladı;
óz betinshe sóz shaqapları (feyl, atlıq, kelbetlik, sanlıq, ráwısh) n túsindirip bere aladı;
tema sheńberinde fonetikalıq hám leksikalıq, gáplerge morfologiyalıq tallaw jasay aladı,
úyrenilgen kórkemlew qurallarınan sóylewde orınıpaydalana aladı.

A2+

Sóylew kompetensiyası (jazıw): 16-18 gápten ibarat dóretiwshilik bayan (Tekst)
jaza aladı, bayanǵa joba (ápiwayı) dúze aladı, Tekstte ádebiy suwretlew qurallarınan
orınıpaydalana aladı; 121-130 sózden ibarat diktant jaza aladı, qol jazbası, irkilis belgieri
hám imla qagıydalarına ámel etedi; is qagazların (arza, xat, ómir bayan) jaza aladı.
Lingvistikalıq kompetensiya (fonetika, orfoepiya, orfografiya, leksika, grammatika):
sóz quramı hám sóz jasalıwın ajırata aladı; óz betinshe sóz shaqapların (feyl, atlıq,
kelbetlik, sanlıq, ráwısh) túsindirip bere aladı; tema sheńberinde fonetikalıq va leksikalıq,
gáplerge morfologiyalıq tallaw jasay aladı, úyrenilgen kórkemlew qurallarınan sóylewde
orını paydalana aladı.

7- klass
(háptesine 2 saat)

Oqıwshılarda qalıplestiriletuǵın tayanısh kompetensiya elementlari:

1. Xabarlar menen islew kompetensiyası: A2

esitilgen yamasa oqılǵan tekstlerden zárúr maǵlıwmatlardı izlep taba alıw, tańlap alıw.

A2+

Xabar dereklerinen paydalanıp maǵlıwmatlardı ózara almasa alıw

2. Ózini ózi rawajlandırıw kompetensiyası : A2

Turaqlı túrde óz betinshe oqıp-úyreniw, bilimlerin arttırıp barıw, kognitivlik (dóretiwshilik) kónlikpesin qalıplestiriw.

A2+ Óziniń qábiiletlerin kórsete alıw .

3. Milliy hám ulıwma mádeniy kompetensiya:

A2

tema sheńberinde berilgen tekstler mazmunı arqalı milliy qádriyatlarǵa itibar beriw.

A2+ Ruwxıy hám mádaniy miyraslardı abaylap asıraw.

4. Sociallıq belsendi puqaralıq kompetensiyası:

A2

sabaq hám shınıǵıwlarǵa belsene qatnasıw; óziniń puqaralıq burshların biliw

A2+ sabaq hám shınıǵıwlarǵa belsene qatnasıw; óziniń puqaralıq bursh hán huqıqların biliw

5. Matematik savodxonlik, fan va texnika jańalıklaridan xabardor bólsh hám paydalanıw kompetensiyası:

A2

Anıq esap-kitaplardı biliw, úyrenilgen tema sheńberinde grammatikalıq kestelerdi oqıy alıw

A2+ Pán hám texnika jańalıqlarınan xabardar bolıw.

Morfologiya

Kómekshi sóz shaqapları

Kómekshi sózler haqqında túsinik . **(1saat)**. Tirkewishler haqqında túsinik. **(1saat)**. Tirkewishtin túrleri. Túpkilikli tirkewishlerdin qollanılıwı hám mánileri. **(1 saat)**. Atawısh tirkewishlerdin qollanılıwı hám olardin mánileri. **(1saat)**. Feyil tirkewishlerdin qollanılıwı. **(1saat)**. Tirkewishlerdi morfologiyalıq tallaw **(1saat)**.

Dánekerler haqqında túsinik. Dánekerlerdin túrleri. **(1saat)**. Dizbeklewshi dánekerler . Biriktiriwshi dánekerler **(1saat)**. qarsilas dánekerler **(1saat)**. Awıspalı dánekerler **(1saat)**. Gezekles dánekerler **(1saat)**. Baǵındırıwshı dánekerler Sebeplik dánekerleri **(1saat)**. Nátiyje dánekerleri. **(1saat)**. Shárt dánekerleri. **(1saat)**. Dánekerlik xızmette qollanılatuǵın sózler **(1saat)**. **Dánekerlerdi morfologiyalıq tallaw (1saat).**

Til ósiriw hám shereklik tákirarlaw

A2 (tıńlap túsiniw, oqıw, sóylew, jazıw): tıńlangan Tekst, kórilgen kórinistegi waqıya-hádiyselerdi túsine aladı; Tekstlerdi, sóz, gáplerdin mánisin anıǵan haldadurıs oqıy aladı; pikirin durıs bayanlay aladı, sóz urg'usini durıs qóya aladı; grammatik tapsırmalı diktant jaza aladı, qol jazbasıǵa ámel qıladı. 12-15 gápten ibarat dóretiwshilik bayan (Tekst) jaza aladı, imla, irkilis belgieri qaǵıydalarına ámel qıladı.

Lingvistikalıq kompetensiya: almasıq sóz shaqabı va uning máno turlarini túsinirip bere aladı.. Sóylew suwretleniwne almasıq sóz shaqabıdan orınlı paydalana aladı.

A2+ (tıńlap túsiniw, oqıw, sóylew, jazıw): tıńlangan Tekst, kórilgen

kórinistegiwaqiya-hádiyselerdi túsine aladı; Tekstlerdi, sóz, gápplerdiń mánisin anlağan haldadurıs oqıy aladı; pikirin durıs bayanlay aladı, sóz urg'usini durıs qóya oladı; grammatik tapsırmalı diktant jaza aladı, qol jazbasıǵa ámel qıladı. 19-20 gápten ibarat dóretiwshilik bayan (Tekst) jaza aladı, imla, irkilis belgieri qaǵıydalarına ámel qıladı. **Lingvistikalıq kompetensiya:** almasıq sóz shaqabı va uning máno turlarini túsindirip bere aladı. Sóylew suwretleniwne kómekshi sóz shaqabıdan orınlıpaydalana aladı.

22-23-temalar. Janapaylar haqqında túsiniq Janapaylardıń túrleri. **(1saat).** Soraw janapayları olardıń jazılıwı. **(1saat).** Ayırıw -sheklew janapayı hám olardıń jazılıwı **(1saat) Kúsheytıw janapayları.**

Modal janapayları. Janapaylardıń jazılıwı **(1saat).** Janapaylardı morfologiyalıq tallaw **(1saat).** **Tákirarlaw (1saat).**

Modal sózler haqqında ulıwma túsiniq Modal sózlerdiń mánileri. **(1saat).** Modal sózlerdiń sintaksislik xızmeti Modal sózlerdi morfologiyalıq tallaw **(1saat).** Modal sózlerdi morfologiyalıq tallaw **(1saat).**

Tańlaq haqqında túsiniq. Tańlaqlardıń quramı boyınsha túrleri **(1saat).** Tańlaqlardıń mánisi boyınsha túrleri. Tuyǵı-sezim tańlaqları. Buyırıq tańlaqları. Turmıs salt - tańlaqları **(1saat).** Tańlaqlardıń intonaciyası hám gáptegi xızmeti, irkilis belgileri. Tańlaqlardı morfologiyalıq tallaw. **(1saat).** Tańlaqlardı tákirarlaw (1saat).

Sóylew kompetensiya: (tıńlap túsiniw, oqıw, sóylew, jazıw): muǵallimniń sóylewi, shınıǵıw hám tapsırmalardı(audio Tekst) tıńlap túsinedi; Tekstte sóz, gápplerdiń mánisin anlağan halda durıs oqıy aladı; pikirin durıs bayanlay aladı; 105-125 sózden ibarat bólgen diktant jaza aladı, imla, irkilis belgieri qaǵıydalarına ámel qıladı. **Lingvistikalıq kompetensiya:** ismlerdiń bashqa sózlerge baǵındırılıp baylanısatuǵın qosımshalar hám olardıń tasnifi boyınsha tallaw jasay aladı.

A2+

Sóylew kompetensiya: (jazıw): 131-140 sózden ibarat baǵındırılıp baylanısatuǵın bolğan diktant jaza aladı, imla, irkilis belgieri qaǵıydalarına ámel qıladı. **Lingvistikalıq kompetensiya:** ismlarning basqa sózlerge qosımtalar hám olardıń tasnifi boyınsha morfologiyalıq tallaw jasay aladı.

A2

Sóylew kompetensiyası (tıńlap túsiniw, oqıw, sóylew, jazıw): tıńlangan tekst, kórilgen kórinistegi tiykarǵı waqiya-hádiyselerdi túsine aladı; Tekstlerdi, sóz, gápplerdiń mánisin anlağan halda durıs oqıy aladı; pikirin durıs bayanlay aladı, sóylewde pátti durıs qoyadı. 12-15 gápten ibarat dóretiwshilik bayan tekst jaza aladı, imla, irkilis belgieri qaǵıydalarına ámel qıladı. **Lingvistikalıq kompetensiya;** Sóylewde sáwlelendiriwde almasıq hám kómekshi sóz shaqapları (tirkewish, dáneker, janapay) nan orınlı paydalanadı.

A2+

Sóylew kompetensiyası (sóylew, jazıw): pikirin durıs bayanlay aladı, talaffuzda urg'uni durıs qóyadi. 19-20 gápten ibarat dóretiwshilik bayan (Tekst) jaza aladı, imla, irkilis belgieri qaǵıydalarına ámel qıladı. **Lingvistikalıq kompetensiya;** Sóylewde almasıq hám kómekshi sóz shaqapları (tirkewish, dáneker, janapay) nan orınlı paydalanadı.

Eliklewish sózler haqqında túsiniq. Eliklewish sózlerdiń mánisine qaray túrleri.

(1saat). Eliklewish sózlerdiń grammatikalıq ózgeshelikleri. **(1saat).** Eliklewish sózlerdiń sintaksislik xızmeti. **(1saat).** Eliklewishlerdi tákirarlaw (1saat).

Sintaksis hám puntuaciya

Jay gáp haqqında ulıwma túsiniw **(1saat).**

Gáp aǵzaları. Gáp aǵzaları haqqında túsiniw. Gáptiń bas aǵzaları. **(1saat).**

Baslawısh hám onıń ańlatılıwı. Jay , qospa hám keńeytilgen baslawısh. **(1 saat).**

Bayanlawısh hám onıń ańlatılıwı Jay feyil bayanlawısh. **(1saat).** Qospa feyil bayanlawısh. **(1saat).** Jay atawısh bayanlawısh. Qospa atawısh bayanlawısh. **(2saat).**

Baslawısh penen bayanlawıshtıń sintaksislik baylanısı. Baslawısh penen bayanlawıshtıń arasına sızıqsha qoyılıwı. **(2 saat).**

Gáptiń ekinshi dárejeli aǵzaları. Tolıqlawısh hám onıń bildiriliwi (2 saat)

A2

Sóylew kompetensiyası (túńlap túsiniw, oqıw, sóylew, jazıw): tıńlangan tekst, kórilgen kórinistegi tiykarǵı waqıya-hádiyselerdi túsine aladı; Tekstlerdi, sóz, gáplerdiń mánisin ańlaǵan halda durıs oqıy aladı; pikirin durıs hám anıq bayanlay aladı; grammatikalıq tapsırmalı diktant jaza aladı, imla, irkilis belgilerge baylanıslı qaǵıydalarǵa ámel qıladı. **Lingvistikalıq kompetensiya:** almasıq sóz shaqabı, sózlerdiń kómekshi sóz shaqapları, undov, eliklewish sózlerdi túsindirip bere aladı, gáplerdiń bayanlaw qurılısında paydalana aladı.

A2+

Sóylew kompetensiyası (túńlap túsiniw, oqıw, sóylew, jazıw): tıńlangan tekst, kórilgen kórinistegi tiykarǵı waqıya-hádiyselerdi túsine aladı; Tekstlerdi, sóz, gáplerdiń mánisin ańlaǵan halda durıs oqıy aladı; pikirin durıs hám anıq, kerakli orında qısqa bayanlay aladı; grammatikalıq tapsırmalı diktant jaza aladı, imla, irkilis belgilerge baylanıslı qaǵıydalarǵa ámel qıladı. **Lingvistikalıq kompetensiya:** almasıq sóz shaqabı, sózlerdiń kómekshi sóz shaqapları, undov, eliklewish sózlerdi túsindirip bere aladı, gáplerdiń bayanlaw qurılısında paydalana aladı.

Jay , qospa hám keńeytilgen tolıqlawısh. Tuvra tolıqlawısh. Qıya tolıqlawısh. **(4 saat).**

Anıqlawısh. Jay, qospa hám keńeytilgen anıqlawısh. Jupkerlesiwshi anıqlawısh. **(2 saat).**

Úylesiwshi anıqlawısh. Jay, qospa hám keńeytilgen anıqlawıshlar. **(2 saat).**

Ayqınlawısh **(1 saat).**

Pısıqlawısh. Jay, qospa hám keńeytilgen pısıqlawısh. Pısıqlawıshtıń mánisine qaray túrleri. Orın pısıqlawısh. Waqıt pısıqlawısh. Sın pısıqlawısh. **(5 saat).**

Muǵdar dáreje pısıqlawısh. Sebep pısıqlawısh. Maqset pısıqlawısh. Shárt pısıqlawısh. Qarsılas pısıqlawısh. **(5 saat).**

Gap agzalarinin orin tartibi hám onıń túrleri. Tuvra orin tártip hám inversiyalıq orin tártip (1 saat)

8- KLASS

(háptesine 2 saat)

Oqıwshılarda qalıplestiriletuǵın tayanış kompetensiya elementleri:

1.Xabarlar menen islew kompetensiyası :

A2

Bar bolğan xabar dereklerinen paydalanıp (internet, telefon, kompyuter, elektron pochta) maǵlıwmatlar tabıw.

A2+

Bar bolğan xabar dereklerinen paydalanıp (internet, telefon, kompyuter, elektron pochta) maǵlıwmatlar tabıw hám óz ara almasıw; kúndelikli turmısta ushırasatuǵın maǵlıwmatlardı jıynap alıw hám tańlap alıw.

Ózin- ózi rawajlandırıw kompetensiyası:

A2

shaxs sıpatında óz-ózi rawajlandırıw, óz háreketlerin adekvat bahalaw, hadallıq, tuwrı sózlilik sıyaqlı minez-qulqlarǵa iye bolıw.

A2+

shaxs shaxs sıpatında óz-ózi rawajlandırıw, ruwxıy jetiklikke umtılw, óz háreketlerin adekvat bahalaw, ózini qadaǵalay alıw.

Sociyal-belsendi puqaralıq kompetensiyası:

A2

Óziniń puqaralıq bursh hám huqıqların biliw, oǵan ámel etiw; kásiplerdiń áhmiyetin túsiniw hám sanalı ráwishte tańlaw;

A2+

Óziniń puqaralıq bursh hám huqıqların biliw, oǵan ámel etiw; kásiplerdiń áhmiyetin túsiniw hám sanalı ráwishte tańlaw; ózara qatnasıqlarda qarım-qatnas mádeniyatıǵna iye bolıw

Milliy hám ulıwma mádeniy kompetensiyası:

A2

ádebiy hám kórkem-óner shıǵarmaların túsiniw, tásirleme alıw; milliy hám ulıwma insanlıqlıq qádiriyatlardı ajırata alıw.

A2+

ádebiy hám kórkem-óner shıǵarmaların túsiniw, tásirleme alıw; milliy hám ulıwma insanlıqlıq qádiriyatlardı ajırata alıw; ruwxıy miyraslardı asırıp abaylaw

Matematikalıq sawatlılıq, pán hám texnika jańalıqlarınan xabardar bolıw hám paydalanıw kompetensiyası elementi:

A2

Kúndelik turmısta túrli keste maǵlıwmatlardı oqıy alıw hám paydalanıw.

A2+

Kúndelik turmısta túrli keste maǵlıwmatlardı oqıy alıw hám paydalanıw; pán hám texnika jańalıqlarınan xabardar bolıw.

Qaraqalpaq tiliniń rawajlanıw basqıshları **(1 saat).**

7-klasta ótilgenlerdi tákirarlaw. **(2 saat).**

Tekst haqqında túsiniw. Dialog hám onıń irkilis belgileri **(2 saat)**

Shıǵarma hám onıń túrleri. Shıǵarma haqqında túsiniw.

Shıǵarmanıń mazmunı boyınsha túrleri. Shıǵarmanıń jobası hám oǵan qoyılatuǵın talaplar. Shıǵarmaǵa epigraf tańlaw **(4 saat)**

Sintaksis hám punktuatsiya. Sintaksislik baylanıs haqqında túsiniw. **(1 saat).**

Sózlerdi baylanıstırıwshı qurallar. **(1 saat).**

Sózlerdiń sintaksislik baylanısıw túrleri. Teń (dizbekli) baylanıs **(1 saat).**

Baǵınıqlı baylanıstıń túrleri **(Basqarıw, jupkerlesiw, úylesiw) (3 saat).**

Sintaksislik baylanis boyınsha tákirarlaw **(1 saat)**.

Sóz dizbegi haqqında túsinik. Sóz dizbeginiń basqa til birliklerinen ayırmashılıǵı **(1 saat)**.

Sóz dizbekleriniń dúzilisi. **(1 saat)**.

Sóz dizbekleriniń mánilik qatnası. Atawısh hám feyil sóz dizbekleri **(1 saat)**.

Tákirarlaw **(1 saat)**.

Gáp haqqında túsinik. Gáp hám onıń tiykarǵı belgileri. Gáptiń mazmunına qaray túrleri

Gáptiń dúzilisine qaray túrleri. Jay gápler. **(1 saat)**.

Jay gáptiń bas aǵzalıń qatnasına qaray túrleri. (Eki bas aǵzalǵı hám bir bas aǵzalǵı gápler). **(1 saat)**.

Bir bas aǵzalǵı gápler haqqında túsinik. **Bir bas aǵzalǵı gáplerdiń** túrleri **(1 saat)**.

Feyil bir bas aǵzalǵı gápler. Feyil bir bas aǵzalǵı gáplerdiń túrleri. Iyesi belgili gáp. Iyesi belgisiz gáp. Iyesi uluwmalasqan gáp. Iyesiz gáp **(4 saat)**.

A2

Atawısh bir aǵzalǵı gáp. Ataw gáp. **(1 saat)**.

Tolıq hám tolıq emes gáp **(1 saat)**.

Bir bas aǵzalǵı gáplerdi sintaksislik tallaw **(1 saat)**.

Sóz -gápler haqqında túsinik. Sóz gáplerdiń túrleri, maqullawshı hám biykarlawshı, soraw hám tanlaq sóz-gápler. Qaratpa sáz-gápler, irkilis belgileri. Sóz-gáplerdi tákirarlaw **(5 saat)**.

Birgelkili aǵzalǵı gápler haqqında túsinik . **(1 saat)**.

Birgelkili aǵzalǵı gáplerdi baylanıstırıwshı qurallar **(1 saat)**.

Birgelkili bas aǵzalar **(1 saat)**.

Birgelkili ekinshi dárejeli aǵzalar **(1 saat)**.

Birgelkili aǵzalıń irkilis belgileri **(1 saat)**.

Birgelkili aǵzalı uluwmalastırıwshı sózler **(1 saat)**.

Ayırmılangan aǵzalǵı gápler. Gáptiń ayırmılangan aǵzaları tuwralı túsinik **(1 saat)**.

Ayırmılangan ayqınlawısh hám onıń túrleri, irkilis belgileri, ayırmılangan aǵzalıń irkilis belgileri **(6 saat)**. **Tákirarlaw (1 saat)**.

Qaratpa aǵzalǵı gápler. Qaratpa aǵzalar tuwralı túsinik

Qaratpa aǵzanıń bildiriliwi. Qaratpa aǵzanıń intonatsiyası hám irkilis belgileri **(3 saat)**.

Kiris aǵza hám kiris gáp. Gáptiń kiris aǵzaları tuwralı túsinik. Kiris aǵzalıń bildiriliwi. Kiris aǵzalıń mánileri. Kiris gáp haqqında túsinik. Kiris aǵza hám kiris gáplerdiń irkilis belgileri **(5 saat)**.

Kiris aǵzalǵı gáplerdi tákirarlaw **(1 saat)**.

Baqlaw jumısı. Test. **(1 saat)**.

9-klass (68 saat)

(háptesine 2 saat)

Oqıwshılarda qalıplestiriletuǵın tayanısh kompetensiya elementlari:

1. xabarlar menen islew kompetensiyası :

A2

sabaqliq hám media dereklerden zárir maǵlıwmatlardı izlep taba alıw, tańlap alıw, olardan paydalana alıw.

A2

sabaqliq hám media dereklerden zárir maǵlıwmatlardı izlep taba alıw, tańlap alıw, saqlaw, olardan nátiyjeli paydalana alıw.

2. Ózini ózi rawajlandırıw kompetensiyası:

A2

Turaqlı túrde ózin-ózi fizikalıq, ruwxıy rawajlandırıw, ómiri dawamında óz betinshe oqıp-úyreniw.

A2+

Turaqlı túrde ózin-ózi fizikalıq, ruwxıy rawajlandırıw, ómiri dawamında óz betinshe oqıp, úyreniw, óz betinshe qarar qabıl ete alıw kónlikpelerin iyelew.

3. Milliy hám ulıwma mádeniy kompetensiyası:

A2

Ádebiy til ólshemlerine ámel etiw, qarım-qatnas mádeniyatına iye bolıw, watangá sadıq, insanlarga mehir-miriwbetli bolıw.

A2+

Ádebiy til ólshemlerine ámel etiw, qarım-qatnas mádeniyatına iye bolıw, watangá sadıq, insanlarga mehir-miriwbetli hám milliy qádiriyatlarǵa itibarlıbolıw.

4. Sociyallıq belsendi puqara kompetensiyası:

A2

Jámiyette bolıp atırǵan waqıya hádiyselerge óziniń daxldorlıkni seziniw hám olarda belsene qatnasıw.

A2+

Jámiyette bolıp atırǵan waqıya hádiyselerge óziniń daxldorlıkni seziniw hám olarda belsene qatnasıw; qarım-qatnas hám huqıqıy mádeniyatǵa iye bolıw.

5. Matematikalıq sawatlılıq, pán hám texnika jańalıqlarınan xabardar bóliw hám paydalanıw kompetensiyası:

A2

temalar sheńberinde grammatikal'q kesteler , basqatırmalardı oqıy alıw, anıq esap-kitaplarǵa tiykarlangan halda jeke jobaların dúze alıw.

A2+

temalar sheńberinde grammatikal'q kesteler , basqatırmalardı oqıy alıw, anıq esap-kitaplarǵa tiykarlangan halda jeke jobaların dúze alıw

Qaraqalpaq tili - qaraqalpaq xalqınıń milliy ádebiy tili. (1saat.).

8-klasta ótilgenlerdi tákirarlaw

Gáp aǵzaları. Bir bas aǵzalı hám eki bas aǵzalı gápler. Tolıq hám tolıq emes gápler. **(1saat.).** Birgelkili aǵzalar. Qaratpa hám kiris aǵzalı gápler **(1saat.).**

Sintaksis. Qospa gápler

Qospa gáp haqqında tusinik **(1saat.).**

Qospa gáptiń quramındaǵı jay gáplerdi baylanıstırıwshı qurallar **(2saat.).**

Qospa gáptiń bóliniw túrleri **(2 saat.).**

Dizbekli qospa gáp haqqında túsinik **(1saat.).**

Biriktiriwshi dánekerli dizbekli qospa gáp (1saat.).

Qarsılas dánekerli dizbekli qospa gáp (1saat.).

Awıspalı dánekerli dizbekli qospa gáp. (1saat.).

Gezekles dánekerli dizbekli qospa gáp (1saat.).

Dizbekli qospa gáplerdi tákirarlaw (1saat.).

Bağınıñqılı qospa gáp

Bağınıñqılı qospa gáp haqqında túsiniq. (1saat.).

Bas hám bağınıñqı gáp. (1saat.).

Bağınıñqı gáptiń worın tártibi. (1saat.).

Bağınıñqı gáp penen bas gápti baylanıstırıwshı qurallar (1saat.).

Qatnaslıq sózli bağınıñqılı qospa gápler hám olardıń túrleri

Baslawısh bağınıñqılı qospa gápler (1 saat).

Bayanlawısh bağınıñqılı qospa gápler (1 saat). Tolıqlawısh bağınıñqılı qospa gápler(1 saat).

Anıqlawısh bağınıñqılı qospa gápler (1 saat).

Pısıqlawısh bağınıñqılı qospa gápler hám olardıń mánisine qaray túrleri.

Waqıt bağınıñqılı qospa gáp (1 saat).

Orın bağınıñqılı qospa gáp (1 saat).

Sın bağınıñqılı qospa gáp (1 saat).

Salıstırmalı bağınıñqılı qospa gáp (1 saat).

Muğdar-dáreje bağınıñqılı qospa gáp (1 saat).

Sebep bağınıñqılı qospa gáp (1 saat).

Nátiyje bağınıñqılı qospa gáp (1 saat).

Maqset bağınıñqılı qospa gáp (1 saat).

Shárt bağınıñqılı qospa gáp (1 saat).

Qarsılas bağınıñqılı qospa gáp (1 saat).

Bağınıñqılı qospa gáplerdi tákirarlaw (1saat.).

Kóp bağınıñqılı qospa gáp. Teń bağınıñqılı hám izbe-iz bağınıñqılı qospa gáp (2 saat)

Dánekersiz qospa gápler

Dánekersiz qospa gáp haqqında túsiniq (1saat.).

Dánekersiz qospa gáptiń mánisine qaray túrleri (1saat.).

Dánekersiz mezgilles qospa gáp (1saat.).

Dánekersiz qarsılas qospa gáp (1saat.).

Dánekersiz sebep-nátiyje qospa gáp (1saat.).

Dánekersiz túsindirmeli qospa gáp (1saat.).

Dánekersiz qospa gáptiń irkilis belgileri (1saat.).

Dánekersiz qospa gáplerdi tákirarlaw (1saat.).

Aralas qospa gáp haqqında túsiniq. Aralas qospa gáptiń irkilis belgileri (2 saat)

Tuwra gáp hám ózlestirilgen gápler haqqında túsiniq. (1 saat).

Tuwra gáp hám avtor gápi, olardıń orın tártibi (2 saat).

Tuwra gáptiń irkilis belgileri. (1 saat).

Tuwra gápti ózlestirilgen gápke aylandırıw jolları. Tuwra gáp hám ózlestirilgen gáplerdi tákirarlaw **(3 saat).**

Irkilis belgileri haqqında túsinik. **(1saat).** Gáptiń sonında qoyılatuǵın irkilis belgileri.(noqat, soraw, úndew) **(4saat).**

Baǵınıńqılı qospa gáplerdi tákirarlaw **(1saat.).**

Kóp baǵınıńqılı qospa gáp. Teń baǵınıńqılı hám izbe-iz baǵınıńqılı qospa gáp (2 saat)

Dánekersiz qospa gápler

Dánekersiz qospa gáp haqqında túsinik **(1saat.).**

Dánekersiz qospa gáptiń mánisine qaray túrleri **(1saat.).**

Dánekersiz mezgilles qospa gáp **(1saat.).**

Dánekersiz qarsılas qospa gáp **(1saat.).**

Dánekersiz sebep-nátıyje qospa gáp **(1saat.).**

Dánekersiz túsindirmeli qospa gáp **(1saat.).**

Dánekersiz qospa gáptiń irkilis belgileri **(1saat.).**

Dánekersiz qospa gáplerdi tákirarlaw **(1saat.).**

Aralas qospa gáp haqqında túsinik. Aralas qospa gáptiń irkilis belgileri (2 saat)

Tuwra gáp hám ózlestirilgen gápler haqqında túsinik. **(1 saat).**

Tuwra gáp hám avtor gápi, olardıń orın tártibi **(2 saat).**

Tuwra gáptiń irkilis belgileri. **(1 saat).**

Tuwra gápti ózlestirilgen gápke aylandırıw jolları. Tuwra gáp hám ózlestirilgen gáplerdi tákirarlaw **(3 saat).**

Irkilis belgileri haqqında túsinik. **(1saat).** Gáptiń sonında qoyılatuǵın irkilis belgileri.(noqat, soraw, úndew) **(1saat).** Gáptiń ishinde qoyılatuǵın irkilis belgileri.(útir, noqatlı útir, sıızıqsha, defıs, qos noqat) **(2 saat).**

Baqlaw jumısı (1 saat)

Jıl boyı ótilgenlerdi tákirarlaw (2 saat)

Qaraqalpaq tili páninen 10-klass ushın milliy oqıw baǵdarlaması

BOB T/R	BOB NOMI	BAP MAZMUNI
I SHEREK (18 saat)		
1-bap (5 saat)	Muhabbat ózi ne?	Bul bapta oqıwshılar : – muhabbat túsinigi, muhabbattıń insan ómirinde tutqan orını, insannıń kásibine, pánge, shınıǵıwlarǵa, haywanlarǵa, buyımlarǵa hám basqalarǵa muhabbatı , muhabbattı bayanlaw usılları, keshegi hám búgingi muhabbattı bildiriwdegi ózgeshelikler, muhabbat, súyiw, jaqtırıw, unatıw, jaqsı kóriw, ıqlas qoyıw túsinigi arasındadı ayırmashılıqlar , “muhabbat hám sadıqlıq”, “muhabbat hám baylıq”, “muhabbat hám ádep-ikramlılıq “ túsinikleri haqqında informaciyalıq tekstler menen tanısadı hám talqılaydı; – oqılǵan hám tıńlangan tekstler tiykarında ashıq hám jasırın maǵlıwmatlardı túsiniw , óz múnásibetin, qatnasın

		bildiriw kónlikpelerin rawajlandıratuǵın shınıǵıwları orınlaydı; – tekst túrleri, jazba hám audio tekst , kórkem hám informaciyalıq informaciyalıq tekst , dóretiliwshilik teksttiń (esse) qanday dóretiliwi, awızeki sóylew hám onı túsiniwdiń ózine tán tárepleri, túsiniwge tayarlanıw (eski bilimlerdi qollanıw, kóz aldına keltiriw, boljaw qaǵıydaları menen tanısadı; sóylew stilleri, sózlerdiń baylanısıwı, danalıq sózler, sinonim hám antonimlar stilistikası boyınsha maǵlıwmatqa iye boladı.
2-bap (5 saat)	Jámiyettiń bir bólegimen	Bul bapta oqıwshılar : – jámiyetten ajratılǵan inson, milliy hám túrli xalıqlarǵa tán bolǵan úrt-ádetler at qoyıw menen baylanıslı dástúrler, insanniń jámiyettegi ornı haqqında informaciyalıq informaciyalıq tekstler menen tanısadı hám talqılaydı; – oqılǵan hám tınlǵan tekstler tiykarında ashıq hám jasırın maǵlıwmatlardı túsiniw, óz múnásibetin, qatnasın bildiriw kónlikpelerin rawajlandıratuǵın shınıǵıwları orınlaydı; – pikirdi awızeki hám kórkem, ádebiy tilde bayanlawǵa tayarlanıw , pikirdi tártiplestiriw (kirisiw, tiykarǵı bólim, juwmaq), tekst ataması, jazıw ushın tańlanǵan tema boyınsha material toplaw, dem hám sezimlerdi basqarıw, demalıw hám sezimlerdi basqarıw qaǵıydaları menen tanısadı; paronim, gónergen sózler hám biykarlaw formaları stilistikası, bas háripler imlası, almasıqtıń stillik imkaniyatlarına baylanıslı maǵlıwmatlarǵa iye boladı.
3-bap (4 saat)	Huqıqtan minnetke shekem	Bul bapta oqıwshılar : – shaxstıń huqıqı, avtorlıq huqıqı, gender tengligi, shaxs mas’uliyati haqidagi informaciyalıq tekst lar menen tanısadı hám talqılaydı; – oqılǵan hám tınlǵan tekstler tiykarında ashıq hám jasırın maǵlıwmatlardı túsiniw, óz múnásibetin, qatnasın bildiriw kónlikpelerin rawajlandıratuǵın shınıǵıwları orınlaydı; – pikirdi awızeki bayanlawda anıqlıqtı saqlaw, tekstte ashıq bayanlanǵan maǵlıwmatlardı túsiniw , epigraf, teziske baylanıslı qaǵıydaları menen tanısadı; atamalar, dawıslı hám dawıssız sesler imlasına baylanıslı maǵlıwmatqa iye boladı.
Bekkemle w hám baqlaw jumısları	Bekkemlew sabaǵı	Oqıp túsiniw, jazıw , tınlap túsiniw, sóylew hám grammatikalıq sawatlılıq
	Baqlaw jumısları	Oqıp túsiniw hám jazıw

(4 saat)	Baqlaw jumısları	Tınlap túsiniw hám sóylew
	Baqlaw jumısların talqılaw	Qáteler ústinde islew
II SHEREK (14 saat)		
4-bap (3 saat)	Men hám basqalar	Bul bapta oqıwshılar : – shaxstıń “men”i, xalayıq madaniyati, shaxstıń ózgeler menen múnásibeti haqqındaǵı informaciyalıq tekstler menen tanısadı hám talqılaydı; – oqılǵan hám tınlǵan tekstler tiykarında ashıq hám jasırın maǵlıwmatlardı túsiniw , óz múnásibetin, qatnasın bildiriw kónlikpelerin rawajlandıratuǵın shınıǵıwları orınlaydı; – pikirdi awızeki hám kórkem, ádebiy tilde bayanlawda dialekt , process, varvarizm hám vulgarizm elementlerinen tiyislin, tekste vizual bayanlanǵan maǵlıwmatlardı oqıw hám kirisiw (xat boshıǵa) ge baylanıslı qaǵıydalar menen tanısadı; tartım formaları, birlik hám kóplik, kiris sóz hám kiris gápler stilistikasına baylanıslı maǵlıwmatqa iye boladı.
5-bap (4 saat)	Ruwxıy tárbiya	Bul bapta oqıwshılar : – Isenim, hújdan erkinligi , haldallıq, qáwipli illetler (jalǵan, ótirik sóylew, jala, ósek...) haqqında informaciyalıq tekstler menen tanısadı hám talqılaydı; – oqılǵan hám tınlǵan tekstler tiykarında ashıq hám jasırın maǵlıwmatlardı túsiniw , óz múnásibetin, qatnasın bildiriw kónlikpelerin rawajlandıratuǵın shınıǵıwları orınlaydı; – pikirdi awızeki hám kórkem, ádebiy tilde bayanlawda (kómekshi sózler) (demek, mısalı, usı) birliklerinen paydalanbaw, tekste awıspalı (ko‘chma) mánide qollanılǵan birliklerdi anıqlaw, pikirdi awızeki hám kórkem, ádebiy tilde bayanlawda argumentlerden paydalanıwǵa baylanıslı qaǵıydalar menen tanısadı; jargonlar, qospa gáp hám gáp aǵzaları orın tártibi stilistikasına baylanıslı maǵlıwmatqa iye boladı.
6-bap (3 saat)	Ana tilim – baylıǵım	Bul bapta oqıwshılar : – “Sóz gózzallıǵı ” hám “Sóz haqqında sóz ” shıǵarmalarınan úzindiler, “qaǵazǵa oralǵan” sózler, til “ekologiyası” haqqında informaciyalıq tekstler menen tanısadı hám talqılaydı; – oqılǵan hám tınlǵan tekstler tiykarında ashıq hám jasırın maǵlıwmatlardı túsiniw, óz múnásibetin, qatnasın

		bildiriw kónlikpelerin rawajlandırıtuǵın shınıǵıwları orınlaydı; – tekste jasırın bayanlangan maǵlıwmatlardı túsiniw, pikirin tiykarlap beriw, pikirdi awızeki hám kórkem, ádebiy tilde bayanlawda danalıq sózler, naqıl-maqal, hikmetli sózlerden paydalanıwǵa baylanıslı qaǵıydalar menen tanısadı; sóz jasawshı qosımtalar stilistikası, dialekt sózler, tiykar hám qosımtalar imlasına baylanıslı maǵlıwmatqa iye boladı.
Bekkemlew va nazorat ishlari (4 saat)	Bekkemlew darsi	Oqıp túsiniw, jazıw , tınlap túsiniw, sóylew hám grammatikalıq sawatlılıq
	Baqlaw jumislari	Oqıp túsiniw hám jazıw
	Baqlaw jumislari	Tınlap túsiniw hám sóylew
	Baqlaw jumislari n talqlaw	Qáteler ústinde islew
III SHEREK (20 saat)		
7-bap (6 saat)	Pán hám texnologiyalar	Bul bapta oqıwshılar : – Nobel sıylıǵı, Nobel sıylıǵı laureatlarınıń bayanatı (nutqı), Silikon, keleshek kásipleri, tábiat hám oylap tabılıwlar, Innovaciyalıq rawajlanıw minstrligi haqqında tekstler menen tanısadı hám talqılaydı; – oqılǵan hám tınlangan tekstler tiykarında ashıq hám jasırın maǵlıwmatlardı túsiniw , óz múnásibetin, qatnasın bildiriw kónlikpelerin rawajlandırıtuǵın shınıǵıwları orınlaydı; – tekst mazmunı tiykarında sorawlar dúze alıw, jazba sóylewge baylanıslı naqıl-maqal, danalıq sózler, citatalardan paydalanıw, pikirdi awızeki hám kórkem, ádebiy tilde bayanlawda noverbal qurallardan paydalanıw, tekstti mazmunı boyınsha bloklarǵa ajratıw, jazba sóylewde qaytalawlardan, tákirarlawlardan awlaq bolıw, tıyılıw, awızeki sóylewde dawıstı kóteriw hám tómendetiwdi orınlı paydalanıwǵa baylanıslı qaǵıydalar menen tanısadı; máhál, feyil dárejeleri, shaxs-san qosımtaları hám kómekshi sózler stilistikası, qosıp, ajratıp hám sızıqsha menen jazıw imlasına baylanıslı maǵlıwmatqa iye boladı.
8-bap	Bay bolsam...	Bul bapta oqıwshılar :

(5 saat)		– bayliq túsini, baylarǵa bolǵan múnásibet túsini, baylarǵa múnásibette keshegi hám búgingi ayirmashılıqlar, pul, jarlılıq sebepleri, milliarderler ómirinen ayıp beriwshi informatsiyalıq tekstler menen tanısadı hám talqılaydı; – oqılǵan hám tınlǵan tekstler tiykarında ashıq hám jasırın maǵlıwmatlardı túsiniw , óz múnásibetin, qatnasın bildiriw kónlikpelerin rawajlandırıtuǵın shınıǵıwları orınladı; – teksttegi tiykarǵı hám járdemshi maǵlıwmatlardı anıqlaw, jazba teksttiń kirisw bólimin qalıplestiriw, óz betinshe sóylew, onı bayanlaw qaǵıydaları menen tanısadı; ótkermelew, seplik formaları stilistikası, vulgarizm hám varvarizmlar, subyektiv qatnas, (múnásibetti bildiriwshi formalar stilistikası, noqat, soraw, úndewdiń qollanıwına baylanıslı maǵlıwmatqa iye boladı.
9-bap (5 saat)	Kino sanaatı	Bul bapta oqıwshılar: – kino sanaatı, kassabap filmler, ádebiyat hám kino, seriallar, qaraqalpaq hám ózbek kinematografiyasına baylanıslı informaciyaalıq tekstler menen tanısadı hám talqılaydı; – oqılǵan hám tınlǵan tekstler tiykarında ashıq hám jasırın maǵlıwmatlardı túsiniw , óz múnásibetin, qatnasın bildiriw kónlikpelerin rawajlandırıtuǵın shınıǵıwları orınladı; – sáwbetlesiw, bási hám pikirlesiw ádebi, tekstten juwmaq shıǵarıw, jazba teksttiń juwmaq bólimin qalıplestiriw, sáwbetlesiw ádebi, tekst avtorı kóz-qarasına baha beriwge baylanıslı qaǵıydalar menen tanısadı; útir, tire, tırnaqsha, qos noqat, noqatlı útirdiń qollanıwına baylanıslı maǵlıwmatqa iye boladı.
Bekkemle w hám baqlaw jumislari (4 saat)	Bekkemlew darsi	Oqıp túsiniw, jazıw , tınlap túsiniw, sóylew hám grammatikalıq sawatlılıq
	Baqlaw jumislari	Oqıp túsiniw hám jazıw
	Baqlaw jumislari	Tınlap túsiniw hám sóylew
	Baqlaw jumislari talqlaw	Qáteler ústinde islew
IV SHEREK (16 saat)		
10-bap (4 saat)	Tábiyat hám insan	Bul bapta oqıwshılar : – álem hám ekologiya, insanniń tábiatqa tási, Qızıl kitap, ekologiyalıq mashqalalar haqqındaǵı tekstler menen tanısadı hám talqılaydı;

		– oqılğan hám tınlğan tekstler tiykarında ashıq hám jasırın maǵlıwmatlardı túsiniw, óz múnásibetin, qatnasın bildiriw kónlikpelerin rawajlandıratuǵın shınıǵıwları orınlaydı; – jazba tekstti qısqartıw, jazba tekstti keńeytiw túrli sóylew jaǵdaylarında qarım-qatnas jasawdıń ózine tánligi, oqıw dawamında túsiniwge tásir etiwshi faktorlarǵa baylanıslı maǵlıwmatlar menen tanısadı; qawıs hám kóp noqattıń qollanıwı, túbir hám tiykar hám qosımtalardıń imlası, tuwra hám ózlestirilgen gáp stilistikasına baylanıslı maǵlıwmatqa iye boladı.
Bekkemle w tákirarlaw w hám baqlaw jumislari (12 saat)	Bekkemlew darsi	Oqıp túsiniw, jazıw , tınlap túsiniw, sóylew hám grammatikalıq sawatlılıq
	Tákirarlaw	Oqıp túsiniw
	Tákirarlaw	Grammatikalıq sawatlılıq
	Tákirarlaw	Jazıw
	Tákirarlaw	Tınlap túsiniw hám sóylew
	Tákirarlaw	Oqıp túsiniw
	Tákirarlaw	Grammatikalıq sawatlılıq
	Tákirarlaw	Jazıw
	Tákirarlaw	Tınlap túsiniw hám sóylew
	Baqlaw jumislari	Oqıp túsiniw hám jazıw
	Baqlaw jumislari	Tınlap túsiniw hám sóylew
	Baqlaw jumislarin talqlaw	Qáteler ústinde islew

Temani jobalastırıw

T/R	Sabaq túri	Ajratılğan saat
1	Sóylew hám lingvistikalıq temalar	44
2	Bekkemlew	4
3	Tákirarlaw	8
4	Baqlaw jumislari	8
5	Baqlaw jumisin talqlaw	4
Jámi		68

11-klass. Qaraqalpaq tili (háptesine 1 saat,jıllıq 34 saat)

Oqıwshılarda qalıplestirilgen pánge baylanısh kompetensiya elementleri:

Sóylew kompetensiyası (tıńlap túsiniw, oqıw, sóylew , jazıw):

B1

tıńlap túsiniw: belgili bir taraw boyınsha ilimiy sóylewdi túsinedi, tıńlangan teksttegi tiykarǵı xabardı ajırata aladı,ǵalabalıq qurallardaǵı aktual máselelerdiń mazmunın, maqsetin seze aladı,tıńlap túsinedi. Sóylewdiń durısılıǵı, logikalıq izbeizligi,tazalıǵı hám tásirsheńligin ańlaydı, atamalar, kásip-óner so‘zlariniń mánilik ózgesheliklerin ańlay aladı.

sóylew: Sóylewde gápti anıq hám mazmunlı hám tásirsheń bayanlay aladı, leksikalıq, grammatikalıq hám stilistikalıq normalarǵa ámel etedi, pátı orınlı hám durıs qoya aladı.

oqıw: Túrli janrdaǵı tekstlerdi kórkemlep oqıw aladı. Gáptiń maqseti,dúzilisine ámel etken halda oqıwdı.

jazıw : pikirdi anıq,izbe –iz,irkilis belgileri,kiris sóz hám kiris gápler,ózlestirilgen gápler, tildiń kórkemlew qurallarınan, pikirdi bayanlawda jay hám qospa gáplerden paydalanadı, dóretiwshilik tekst jaza aladı. Imlalıq hám stillik qaǵıydalarǵa ámel qıladı. Rásmiy hám shaxsıy xatlardı ajırata aladı.

30 — 35 gápten ibarat dáretiwshilik tekst (bayan) jaza aladı.

B1+

dóretiwshilik tekst jaza aladı. Imlalıq hám stillik qaǵıydalarǵa ámel qıladı. Rásmiy hám shaxsıy xatlardı ajırata aladı.

30 — 35 gápten ibarat dóretiwshilik tekst (bayan) jaza aladı.

Lingvistikalıq kompetensiya: B1

Qaraqalpaq tiliniń búgingi rawajlanıwın túsindirip bere aladı. Sóylew qarım-qatnası hám sóylew mádeniyatı. Mádeniy sóylew hám onı qalıplestirgen tiykarǵı belgiler,sóylewdiń durısılıǵı,sóylewdiń anıqlıǵı,sóylewdiń logikalıǵı, sóylewdiń tazalıǵı,sóylewdiń baylıǵı, sóylewdiń jıynaqlıǵı,sóylewdiń bayanlanıwın ajırata aladı, awızeki hám jazba bayanlawda orınlı foydalanadı.Is qaǵazlardı jaza aladı.

Lingvistik kompetensiya:

B1+

Qaraqalpaq tiliniń búgingi rawajlanıwın túsindirip bere aladı. Sóylew qarım-qatnası hám sóylew mádeniyatı. Mádeniy sóylew hám onı qalıplestirgen tiykarǵı belgiler,sóylewdiń durısılıǵı,sóylewdiń anıqlıǵı,sóylewdiń logikalıǵı, sóylewdiń tazalıǵı,sóylewdiń baylıǵı, sóylewdiń jıynaqlıǵı,sóylewdiń bayanlanıwın ajırata aladı, awızeki hám jazba bayanlawda orınlı foydalanadı.Is qaǵazlardı jaza aladı

Temalardı úyreniw ushın – (25 saat),bekkemlew ushın –(3 saat), tákirarlaw ushın - (1 saat), baqlaw jumısı ushın –(4 saat), jámi: (34 saat)

Oqıw baǵdarlaması

Qaraqalpaq tili hám onıń rawajlanıwı. Tildiń ilim-pán, texnika hám basqa tarawlardaǵı ornı (1 saat)

Sóylew mádeniyatı. (2 saat) Sóylew ádebi. Ullı danishpanlarımızdıń sóylew ádebi haqqındaǵı pikirleri. Sóylesiw, qarım-qatnas jasaw hám sóylew mádeniyatı. Sóylew mádeniyatı – jámiyet mádeniyatınıń aynası

Mádeniyatlı sóylew (2 saat) Onı qáliplestiretuǵın tiykarǵı belgiler. Mádeniyatlı sóylew haqqında túsiniq. Onı júzege keltiriwshi tiykarǵı belgiler: tuwrısózlik, anıqlıq, mazmunlılıq, bayanlay biliw, sóz baylıǵınıń kópligi, anıqlıq, orınlılıq hám basqalar .

Sóylewdiń durıslıǵı (2 saat)Sóylewdiń durıslıǵı–onıń ádebiy til normalarına tolıq sáykesligi. Ádebiy normalardıń qáliplesiwinde sóylew ámeliyatınıń ornı. Leksikalıq normalar. Durıs sóylew normaları. Sóz jasalıw normaları. Grammatikalıq normaları. Stillik normalar. Jazba sóylewdiń durıslıǵında imla hám irkilis belgileri normaları. Sóylewdiń durıslıǵına keri tásin tiygiziwshi jaǵdaylar.

Sóylewdiń anıq bolıwı (2 saat).Sóylewdiń anıq bolıwı ushın til birlikleri bayanlanǵan mazmunnıń túsiniqlerge tolıq sáykes keliwi tiykarında támiyinleniwi. Sóylewdiń anıqlıǵı hám kóp mániligi, sinonim, omonim hám qarama-qarsı mánidegi sózlerden durıs paydalanıw.

Sóylewdiń anıqlıǵı hám kórkemlep sóylew. Bayanlawdıń anıqlıǵı hám suwretlewdiń tınıqlıǵı. Sóylewdiń anıqlıǵına keri tásin tiygiziwshi jaǵdaylar.

Sóylewdiń mazmunlılıǵı. (4 saat) Sóylewde til birlikleri arasındaǵı mazmunı jaǵınan baylanıswınıń pikirdi mazmunlı jetkerip beriwdegi áhmiyetine sáykesligi–mazmunlılıq tiykarı. Pikir quramı hám mazmunlılıq. Sóylewdiń mazmunlılıǵına erisiwde sintaksislik qurallardan orınlı hám ónimli paydalanıw. Mazmunlı sóylewde payda etuiwde sózlerdi baylanıstıra alıwdıń dóretiwhilik tekst jaratıwdaǵı ornı. Sóylewdiń mantiqıyligiga mazmunlılıǵına keri tásin tiygiziwshi jaǵdaylar. Sóylew mazmunı hám teksttiń kompozitsiyalıq dúzilisi

Sóylewdiń tazalıǵı (2 saat) Sóylewdiń tazalıǵı- onıń ádebiy til normalarına sáykesligi menen bir qatarda ádep-ikramlılıq ádetlerine jat illetlerden awlaq bolǵan halda belgileniwi. Sóylew hám jámiyettegi ádep-ikramlılıq normalar. Sóylewdiń tazalıǵına keri tásin tiygiziwshi jaǵdaylar. Varvarizmlar hám vulgarizmlerdiń qóllanıw normaları. Rásmiy is qaǵazları stiline tán qáliplesken sóz, sóz dizbegi hám gáplerniń sóylewdiń tazalıǵına tási

Sóylewdiń baylıǵı (2 saat) Sóylewde til baylıǵınıń bay yamasa jarlılıǵı. Til baylıǵı, ondaǵı quramnıń ráń-bárańligi menen belgileniwi. Qaraqalpaq tiliniń sózlik quramı. Til baylıǵınıń támiyinleniwinin tiykarı. Sóylewdiń baylıw támiyinlewde sinonim sózler, jay hám qospa gáplerdiń ornı. Sóylewdiń baylıǵına keri tásin tiygiziwshi jaǵdaylar. Leksikalıq hám grammatikalıq tákirarlawlardıń sóylew sapasına tási. Sóylewdiń baylıǵı hám sóylew stilileri.

Sóylewdiń orınlılıǵı (2 saat) Til qurallarınan qarı-qatnas sharayatı hám maqsetne sáykes túrde paydalanıw – sóylew orınlılıǵınıń bas faktorı. Sóylew stilleri hám orınlı sóylewdiń júzege keliwi. Orınlı sóylewdiń sapasınıń awızeki hám jazba formalarda kórinwi. Sóylewdiń orınlılıǵı hám sóz tańlaw kónlikpesi. Sóylewdiń orınlılıǵına keri tásin tiygiziwshi jaǵdaylar

Kórkemlep sóylewde júzege shıǵarıwdaǵı ornı. Epitet. Metafora. Teńew. Metonimiya. Giperbola hám litota. Mısqallaw. Sóylewdiń bayanlanıwına keri tásin tiygiziwshi jaǵdaylar

Sóylewdiń bayanlanıwı (2 saat) .Sóylewdiń tásirshenligi hám bayanlanıwı. Bayanlaw hám sóylew stilleri. Sóylewdiń bayanlanıwının támiyinlewshi qurallar.

Sóylew mádeniyatı hám sóylew texnikası (2 saat)

Sóylew texnikası ulıwma sóylew mádeniyatınıń áhmiyetli belgisi. Dawıstıń sapası, sóylew barısında durıs dem alıw. Pát. Aytılıw (talaffuz) texnikası, diksiya hám basqa fonetikalıq kónlikpeler.

Is qaǵazları menen islew (2 saat)
